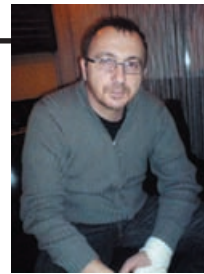

doc. dr. sc. Željka Fuchs:
Vrijeme je za
'supertalente', ali u
znanosti!
► **str. 19**

**Studiranje u
inozemstvu**
Studirajte vani,
pronađite sebe!
► **str. 8**

**doc. dr. sc.
Tonči Kursar:**
Prilagoditi se 'Bolonji', ali
uvažavajući tradiciju
► **str. 10**

god. II.
broj 7.
ožujak
A.D. 2010.
www.unist.hr

universitas

list studenata i profesora Sveučilišta u Splitu

Rektori svih hrvatskih sveučilišta i dekani svih splitskih fakulteta na proslavi 35. godišnjice Sveučilišta u Splitu u Muzeju hrvatskih arheoloških spomenika, prosinca 2009.

**FINANCIRANJE
ZNANSTVENIH
PROJEKATA** - „Svima po
malo, a nikome dovoljno“
str. 22

**PREDSJEDNIK RH, PROF.
DR. SC. IVO JOSIPOVIĆ NA
PRAVNOM FAKULTETU U
SPLITU**
Akademska zajednica - motor
razvoja hrvatskoga društva
str. 4

RANGIRANJE SVEUČILIŠTA:
Glavne suvremene metode
svjetskog vrjednovanja
sveučilišta
str. 10

Budućnost sveučilišta zahtijeva novi prostor

Piše:
**ŽELJKO DOMAZET, PROREKTOR ZA KAPITALNE
INVESTICIJE**

Sveučilište u Splitu, kao i ostala hrvatska sveučilišta, posljednjih 10-ak godina doživilo je značajan uzlet, kako po broju studenata i nastavnika, tako i infrastrukturno. Dotadašnji nedovoljni i neadekvatni prostori, najčešće u objektima građenim za druge namjene, uvelike su već zamijenjeni novoizgrađenim suvremenim zgradama koje su omogućile normalan nastavni i istraživački rad. Tako su izgrađeni Ekonomski fakultet, FESB, GAF, Medicinski fakultet i Sveučilišna knjižnica, a pri kraju su i zgrade Studentskog doma i Studentskog centra te zgrada triju fakulteta – Prirodoslovno-matematičkog, Kemijsko-tehnološkog i Pomorskog fakulteta. Projektirane su ili se projektiraju i zgrade Filozofskog i Pravnog fakulteta te Umjetničke akademije.

I Visoka pretijesna

No broj studenata i djelatnika, kao i broj studijskih programa koji se izvode na Sveučilištu u Splitu, u međuvremenu se gotovo udvostručio. Sastavnice poput Filozofskog fakulteta ili Umjetničke akademije trenutno izvode nastavu i na osam lokacija u gradu. Potrebe za smještajem studenata idu preko 2000 ležajeva - sada ih imamo oko 600, a još je 600 u izgradnji. Pritom je uvođenje bolonjskog procesa podiglo sve kriterije standarda studiranja pa tako i onaj prostorni. Sve je to prostor u kampusu Visoka već sada učinilo nedovoljnim, a taj će problem sljedećih godina postajati sve izraženiji. Sveučilište u Splitu došlo je do značajnih infrastrukturnih objekata prvenstveno ustupanjem zemljišta na Visokoj od strane Grada Splita i Republike Hrvatske. Kao i kod većine hrvatskih sveučilišta, radilo se o zemljištu bivših vojarni. Na žalost, površina zemljišta na Visokoj sa svo-

jih 100.000 m² - od čega je gotovo pola već bilo u vlasništvu Sveučilišta ili je Sveučilište otkupilo - ne omogućuje izgradnju mnogo toga što je Sveučilištu potrebno. Ne samo zgrada, nego i garaža, parkirališta, zelenih površina, da i ne spominjemo sportske objekte i igrališta za sveučilište u najsportskijem gradu, kulturne, kongresne i multimedijalne centre... Usporedbe radi, Trsat u Rijeci ima oko 400.000 m², a vojarna Borongaj u Zagrebu gotovo 1.000.000 m².

Lora, Dračevac, Karepovac, Vučevica...?

Zbog svega navedenog već je sada potrebno ne samo planirati, nego i osigurati nove, kvalitetne prostore za daljnju izgradnju objekata u funkciji Sveučilišta u Splitu. Taj 'Kampus 2' nije obaveza samo Sveučilišta, nego i Grada Splita, Županije splitsko-dalmatinske te Republike Hrvatske. Baš zato što grad na poluotoku, pritiješnjen susjednim gradovima, ne pruža velike mogućnosti u ovom pravcu, svakako bi trebalo poraditi na prostoru ili dijelu prostora vojarnje Lora te bivše vojarnje u Dračevcu, kao i na području Karepovca nakon sanacije deponija otpada. O razvojnim mogućnostima na prostoru Karepovca, te o realnim mogućnostima njegove skore sanacije, na posljednjoj sjednici sveučilišnog Senata zapaženo izlaganje imao je uvaženi stručnjak, bivši gradonačelnik i sveučilišni profesor u mirovini Jakša Miličić. Daljnje mogućnosti budućeg neopodnog širenja Sveučilišta vide se i na području Vučevica gdje Županija planira izgradnju Tehnološkog parka, a župan Ante Sanader već je isticao da bi blizina Sveučilišta za Tehnološki park bila od ne manje važnosti od auto-ceste i budućeg tunela kroz Kozjak. Sve ove okolnosti potaknule su Senat Sveučilišta u Splitu da podrži ne samo ideje nego i konkretne korake u iznalaženju novih lokacija za 'Kampus 2' u suradnji s Gradom i Županijom.

Temeljem Odluke Fakultetskog vijeća od 18. veljače 2010. godine

KATOLIČKI BOGOSLOVNI FAKULTET
SVEUČILIŠTA U SPLITU
r asp i s u j e

NATJEČAJ

za izbor u znanstveno-nastavno zvanje i na radno mjesto redovitog profesora (prvi izbor) iz područja humanističkih znanosti i polja filozofije, na Katedri filozofije KBFa Sveučilišta u Splitu (1 izvršitelj).

Uvjeti:

- odgovarajući doktorat humanističkih znanosti,
 - višegodišnje radno iskustvo u nastavi i u znanstvenom, odnosno u istraživačkom radu na visokom učilištu,
 - ostali uvjeti prema Zakonu o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju (NN br: 123/03., 198/03., 105/04., 174/04. i 46/07.), Pravilniku Nacionalnog vijeća za znanost (NN br: 84/05.) i prema Odluci Rektorskog zbora visokih učilišta (NN br: 106/06.).
- Pristupnik treba uz prijavu na natječaj priložiti sljedeće:
- životopis, "nihil obstat" svoga Ordinarija, presliku dokaza o hrvatskom državljanstvu, presliku svih dokaza o zadnjem stečenom akademskom stupnju, presliku svih dokaza o zadnjem izboru u zvanje i na radno mjesto na visokom učilištu, presliku svih dokaza o radnom iskustvu na visokom učilištu;
 - izvješće o ispunjavanju natječajnih, odnosno minimalnih zakonskih uvjeta, potrebnih za izbor u odgovarajuće zvanje i na radno mjesto prema natječaju (pobrojati prema svakom od propisa navedenih pod uvjetima);
 - izvješće o dosadašnjoj znanstvenoj, odnosno istraživačkoj, te nastavnoj i stručnoj djelatnosti na visokom učilištu i izvan njega;
 - tri popisa radova prema kategorizaciji i to: popis svih dosadašnjih radova koji su izrađeni i objavljeni prije zadnjeg izbora u sadašnje zvanje na visokom učilištu, popis svih dosadašnjih radova koji su izrađeni i objavljeni nakon zadnjeg izbora u sadašnje zvanje na visokom učilištu, te popis svih radova s kojima se pristupnik natječe za izbor u zvanje na visokom učilištu po ovom natječaju;
 - odgovarajući broj objavljenih znanstvenih knjiga, te potreban broj objavljenih znanstvenih radova (posebno ih izdvojiti od ostalih eventualno priloženih radova).

Svu dokumentaciju i sve radove potrebno je pravovremeno predati uz prijavu na natječaj u četiri primjerka. Sve radove i natječajnu dokumentaciju koja se prilaže za izbor u znanstveno-nastavno zvanje treba predati snimljene u PDF formatu i u elektroničkom obliku na zasebnim CD-ima kako slijedi:

- 1) separate predloženih radova (samo onih radova predloženih za izbor u raspisano zvanje), (na jednom CD-u), i
 - 2) natječajnu dokumentaciju (izvješća, popise radova i životopis - na drugom CD-u).
- Prijavu s dokazima o ispunjavanju uvjeta pristupnici natječaja trebaju predati u roku 15 dana od dana objave natječaja na adresu Fakulteta s naznakom "za natječaj". O rezultatima natječaja pristupnici će biti izvješteni u zakonskom roku.

Novi redoviti profesori Sveučilišta u Splitu

Prof. dr. sc. Damir Aviani izabran je u znanstveno zvanje znanstvenog savjetnika i znanstveno-nastavno zvanje redovitog profesora, u području društvenih znanosti, znanstveno polje pravo, za znanstvenu granu upravno pravo i uprava, za nastavni predmet Upravno pravo na Pravnom fakultetu u Splitu.

Prof. dr. sc. Damir Sekulić izabran je u znanstveno-nastavno zvanje redovitog profesora (prvi izbor) za znanstveno područje društvenih znanosti, polje kineziologije, znanstvenu granu osnove kineziološke transformacije, na Kineziološkom fakultetu Sveučilišta u Splitu.

Prof. Dr. sc. Petar Krolo izabran je u trajno znanstveno-nastavno zvanje redovitog profesora za znanstveno područje tehničkih znanosti, znanstveno polje kemijsko inženjerstvo, grana analiza, sinteza i vođenje kemijskih procesa u Zavodu za anorgansku tehnologiju Kemijsko-tehnološkog fakulteta u Splitu.

Prof. Dr. sc. Mladen Miloš, red. prof., izabran je u znanstveno nastavno zvanje redoviti profesor u trajnom zvanju za znanstveno područje prirodnih znanosti, znanstveno polje kemija, grana biokemija i medicinska kemija u Zavodu za biokemiju Kemijsko-tehnološkog fakulteta u Splitu.

Prof. dr. sc. Ivan Šimat (Ive Šimat Banov) izabran je u znanstveno-nastavno zvanje redovitog profesora (prvi izbor) za znanstveno područje humanističke znanosti, polje povijest umjetnosti, grana povijest i teorija likovnih umjetnosti, arhitekture, urbanizma i vizualnih komunikacija na Filozofskom fakultetu u Splitu.

Prof. dr. sc. Rino Lucić izabran je u znanstveno-nastavno zvanje redovitog profesora (prvi izbor), za znanstveno područje tehničkih znanosti, znanstveno polje elektrotehnika, grana elektroenergetika i odgovorajuće radno mjesto na Fakultetu elektrotehnike, strojarstva i brodogradnje.

Prof. Dr. sc. Dragan Poljak, red. prof. izabran je u znanstveno- nastavno zvanje redovitog profesora - trajno zvanje za znanstveno područje tehničkih znanosti, polje elektrotehnika, grana elektronika i na radno mjesto redovitog profesora - trajno zvanje na Fakultetu elektrotehnike, strojarstva i brodogradnje Sveučilišta u Splitu.

Prof. dr. sc. Jadranka Marasović izabrana je u znanstveno-nastavno zvanje redovitog profesora (prvi izbor) za znanstveno područje tehničkih znanosti, polje elektrotehnika, grana elektronika na Fakultetu elektrotehnike, strojarstva i brodogradnje.

Prof. dr. sc. Šime Pilić izabran je u znanstveno nastavno zvanje redovitog profesora (prvi izbor) za znanstveno područje društvene znanosti, polje sociologija, grana posebne sociologije, na Filozofskom fakultetu u Splitu.

SVEUČILIŠTE U SPLITU, PRIRODOSLOVNO-MATEMATIČKI FAKULTET

r asp i s u j e

NATJEČAJ

za izbor

- **jednog nastavnika u znanstveno-nastavnom zvanju i radnom mjestu docenta ili više za znanstveno područje prirodnih znanosti, polje matematika,**
- **jednog suradnika u suradničkom zvanju i radnom mjestu višeg asistenta za znanstveno područje prirodnih znanosti, polje kemija, grana analitička kemija;**
- **jednog znanstvenog novaka u suradničkom zvanju i radnom**

mjestu asistenta, za znanstveno područje prirodnih znanosti, za rad na znanstvenom projektu „Razvoj primjene principa maksimalne proizvodnje entropije“

Pristupnici moraju ispunjavati uvjete propisane Zakonom o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju (NN 123/03, 105/04, 174/04, 2/07, 46/07).

Pristupnici pod. t. 1. i 2. uz prijavu prilažu: životopis, domovnicu, preslik odgovarajuće diplome, popis znanstvenih i stručnih radova i radove.

Pristupnici pod t. 3. uz prijavu prilažu: životopis, preslik diplome, prijepis ocjena, domovnicu, potvrđnicu da se nalaze među 10% najboljih diplomiranih studenata ili se nalaze među 10 diplomiranih studenata ako je broj manji od 100.

Prijave se dostavljaju u roku od 8 dana od objave Natječaja na adresu: Sveučilište u Splitu, Prirodoslovno-matematički fakultet, Teslina 12, 21 000 Split.

Na natječaju mogu ravnopravno sudjelovati kandidati oba spola. Nepravovremene i nepotpune prijave neće se razmatrati.

O rezultatima Natječaja pristupnici će biti obaviješteni u zakonskom roku.

Izlaganje rektora Ivana Pavića pred Senatom Sveučilišta u Splitu

Planovi studijskog razvoja Sveučilišta u Splitu

Prijedlozi novih studijskih programa na našem Sveučilištu s jedne su strane rezultat inicijative naših sastavnica a s druge naše vizije. Ostvarena je vrlo uska sveučilišna suradnja u razmatranju pravaca i optimalnog tempa našeg razvoja kako bi se upotpunila studijska ponuda i ostvarile specifične značajke i komparativne prednosti našega Sveučilišta. Usklađujući inicijative sastavnica Sveučilišta s cjelinom naših razvojnih potreba i interesa, Senatu smo na usvajanje podnijeli sljedeće prijedloge novih studijskih programa na Sveučilištu u Splitu.

Studij nutricionizma

Na prijedlog PMF-a izrađen je elaborat koji polazi od šireg konteksta mediteranske prehrane, omogućujući vertikalnu stjecanja znanja od studija mediteranske poljoprivrede, proizvodnje hrane, prehrambene tehnologije, do nutricionizma kao suvremene nauke o tome kako se istovremeno zdravo, kvalitetno i moderno hraniti, kako bi se oni resursi kojima obiluje naše podneblje što potpunije i kvalitetnije iskoristili. Realno je pretpostaviti, na temelju inicijativa Kemijsko tehnološkog fakulteta, da bismo uskoro mogli razmatrati i prijedlog sveučilišnog studija prehrambene tehnologije.

Preddiplomski studij geodezije

U tehničkim znanostima predlažemo preddiplomski studij geodezije i diplomski studij obalnog inženjerstva. O potrebi studija geodezije govorio sam još kad sam prvi put biran za rektora morajući od toga da na našem Sveučilištu moramo imati sva tri studijska programa iz područja koje laički u cjelini nazivamo 'građevinarskim': uz tada već postojeći studij građevinarstva, zacrtali smo ne samo studij arhitekture nego i geodezije. Nedugo nakon što sam postao rektor uz silan angažman uspjeli smo dobiti studij arhitekture, koji je nedostajao ne samo Građevinskom fakultetu i našem Sveučilištu, nego je, treba reći, studij arhitekture u Splitu nedostajao i Hrvatskoj. U ostvarenju plana o tri studijska programa iz područja 'građevinarstva', ja sam još u 'Berroševu dobu' s kolegom gradonačelnikom stupio u kontakt s Geodetskim fakultetom Sveučilišta u Zagrebu, čije rukovodstvo iskazuje veliku spremnost da to učinimo već ove godine, ponudivši nam i svoju dopusnicu.

Diplomski studij obalnog inženjerstva

Inicijativa je krenula s dviju značajnih i vrlo autoritativnih institucija: Hrvatskog hidrografskog instituta na čelu s dr.sc. Gržetićem, te Pomorskog hidrografskog instituta. Planiran je kao diplomski studijski program koji bi mogli upisati prvostupnici tehničkih struka, ali i bakalaureati Prirodoslovno-matematičkog fakulteta.

Diplomski studij mediteranske poljoprivrede

U području biotehničkih znanosti prioritet nam je da studente koji se opredijele za mediteransku poljoprivredu zadržimo u Splitu

i našoj regiji. Zbog toga nam je bitno da na našem Sveučilištu završe i diplomski studij. Tako ćemo, u punoj suradnji s Agronomskim fakultetom Sveučilišta u Zagrebu, ostvariti ciljeve koje samo imali na umu kad smo pokretali preddiplomski studij mediteranske poljoprivrede.

Sveučilišni studij sestrinstva

Na području biomedicinskih znanosti nalazimo se pred ozbiljnom zadaćom da umjesto dosadašnjeg trogodišnjeg stručnog studija, prema europskom modelu utvrdimo kvalitetan model obrazovanja zdravstvenih djelatnika iz područja sestrinstva, fizikalne terapije, radiologije, a možda i još nekih studijskih programa kroz sveučilišni studij. Nacionalno je vijeće formiralo radnu skupinu koju vodi član tog Vijeća, član našeg Senata i naš profesor Medicinskog fakulteta, Stipan Janković. Studij je planiran kao posebna sastavnica našega Sveučilišta, čime bi se rasteretio Medicinski fakultet, a nastavna bi baza bio splitski Klinički bolnički centar. Zbog složenosti programa krenuli bismo najprije s preddiplomskim studijima, unaprijed se pripremajući i za diplomsku razinu.

Studij geografije

U području društvenih znanosti predlažemo dva studija u sklopu Filozofskog fakulteta – geografiju koja bi se studirala kao dvopredmetni studijski program, te studij psihologije. Elaborat za studij geografije pripravljen je odavno, a danas je osiguran i nastavnički kadar. Premda može izazvati čuđenje što studijski program koji graniči s društvenim znanostima smještamo u okvir Filozofskog fakulteta, u korist takve odluke govore oba najvažnija razloga: prvo, činjenica da je suvremena geografija po osnovnoj nastrojenosti uistinu sve više društvena znanost, i drugi, da je geografija u temeljima tradicija iz koje je naš Filozofski fakultet proizišao.

Diplomski studij psihologije

Studijski program psihologije također je odavno zacrtan u razvojnim planovima Filozofskog fakulteta zacrtan odavno. Današnjim studentima psihologija je vrlo atraktivan izbor, treća je na listi studentskih želja među svim studijskim usmjerenjima. Struka smatra da taj studijski program u Splitu nema nikakve potrebe izvoditi kao preddiplomski jer na Filozofskom imamo više nego dovoljno preddiplomskih studija s kojih prvostupnici s lakoćom mogu prijeći na diplomski studij psihologije.

Diplomski studij novinarstva

Odavno smo razmišljali kako bi bilo dobro da u studijskoj ponudi imamo i političke znanosti, a unutar tih znanosti prije svega studij novinarstva. No, posljednjih je godina izvan Sveučilišta bilo više ozbiljnih pokušaja da se u našoj sredini zasnije to studijsko usmjerenje i prema tim smo pokušajima bili više nego susretljivi. Dopusnice su tako dobili i TV Akademija i Medijsko sveučilište,

no realna je procjena da iz različitih razloga ti pokušaji u dogledno vrijeme neće zaživjeti. Kako je našoj sredini taj studij potreban, a kako Split raspolaže i iznimnom publicističkom tradicijom i svim potrebnim kadrovima, predlažemo da novinarstvo krene već naredne akademske godine. Radimo na programu koji nudi i fundamentalna znanstvena znanja i osigurava praktične vještine zanata. Računamo s time da će ovaj studij upisivati prvostupnici vrlo različitih preddi-

fitnesa i rekreacije u turizmu. Smatramo da bi takvo usmjerenje bilo interesantno i našem Sveučilištu i našoj turističkoj privredi ključnoj za gospodarsku ponudu Dalmacije.

U području tehničkih znanosti Centar za stručne studije predlaže ❖ **specijalistički diplomski stručni studij politehnike**, ❖ i to stoga što u Centru djeluju već četiri tehnička studijska programa. Nazvali smo ga 'politehnika' jer smo smatrali da može

Ivan Pavić predaje Rektorovu nagradu Gini Šparadi, diplomantici Katoličko Bogoslovno fakulteta u Splitu i dojučerašnjoj članici redakcije Universitas

plomskih studija, što budi nadu da bismo prvi u Hrvatskoj mogli imati vrlo kvalitetan i atraktivan, a višebrazan studijski program. Izuzetno stručna i ambiciozna radna grupa izrađuje elaborat koji će se prezentirati Senatu.

Studij knjižničarstva

Riječ je o vrlo atraktivnoj, izuzetno traženoj struci, a sve analize upućuju da kapaciteti zagrebačkog i zadarskog Sveučilišta nisu dovoljni s obzirom na potrebe. Smatramo da bi splitski Filozofski fakultet bez velike žurbe, uz dobru pripremu, mogao pokrenuti i ovaj diplomski studij.

Novi stručni studij

Premda valja naglasiti da stručni studiji nisu u prvom planu našeg Sveučilišta, potrebe i zahtjeve tržišta dužni smo pratiti. Splitski Kineziološki fakultet predlaže **stručni studij**

imati korpus predmeta koji će biti zajednički za sve, pri čemu bi se po modulskom principu organizacije studija pružila mogućnost studentima da se specijaliziraju u onim područjima koja su njima interesantna i prihvatljiva.

U području društvenih studija Centar za stručne studije predlaže uvođenje ❖ **tri specijalistička diplomatska stručna studija: računovodstva, financija te trgovinskog poslovanja**. ❖

❖ **Specijalistički diplomski stručni studij upravnog prava** ❖ na našem bi Pravnom fakultetu trebao biti otvoren već ove akademske godine, kao nastavak stručnog studija upravnog prava za one studente koji praktično obrazovanje žele nastaviti na višoj razini.

Senat je sve ove prijedloge usvojio i time ocrtao osnovne konture studijske ponude našeg Sveučilišta u doglednom razdoblju, ne zatvarajući vrata novim inicijativama.

Novoizabrani predsjednik Republike Ivo Josipović prije inauguracije posjetio Pravni fakultet u Splitu

Akademska zajednica - motor razvoja hrvatskog društva

Poštovani gospodine dekane, kolegice i kolege profesori i nastavnici, dragi studenti - prije svega dragi studenti, jer mi nastavnici postojimo zbog vas, a ne obrnuto - čast mi je i zadovoljstvo što sam danas ovdje s vama.

Izvan Europske unije postali bismo provincija

Predsjednik Republike ima dvije velike i jasne nadležnosti - vanjske poslove i pitanja nacionalne obrane i sigurnosti. No Ustav navodi i treće područje - usklađivanje rada državnih tijela - koje inherentno sadrži različite mogućnosti utjecaja predsjednika Republike na politički pa i pravni život u zemlji.

U pogledu vanjskih poslova, kao svoje dvije najvažnije zadaće u kampanji sam istakao ulazak Hrvatske u Europsku uniju te najbolje moguće odnose sa svim našim susjedima. Budućnost donosi veliku Europu, veliko tržište, veliki kulturni, civilizacijski pa i obrazovni prostor, i ostati izvan toga prostora, bez obzira na moguće opasnosti koje Europa nosi sa sobom, značilo bi marginalizaciju, značilo bi lošu budućnost za našu djecu. Zato želim biti predsjednik koji će RH uvesti u EU. Pred Hrvatskom je još puno posla, ali kraj puta je vidljiv. A jedan od najvećih izazova u dovršetku pregovaranja je 23 poglavlje.

Za loše stanje u pravosuđu krivi dobri suci

Riječ je naravno o funkcioniranju pravosuđa, javne uprave, riječ je o ljudskim pravima. Zašto naše pravosuđe ne funkcionira onako kako bismo mi željeli, nije uvijek lako odgovoriti. Naši prijatelji suci se često ljute govoreći mi radimo najbolje što možemo, dobri smo, poštteni smo, korektni smo... I to je točno. Najveći broj sudaca je korektan, radi svoj posao najbolje što može. Ali, problemi su tu! Imamo previše predmeta koji su stariji od sudaca koji ih vode, doslovno. Mnogi su predmeti apsolutno stariji od većine vas koji ste danas u ovoj dvorani. A podosta predmeta koji su riješeni nisu završeni onako kao što bi pravo - u prvom redu pravo, a onda i pravda - očekivali. No Hrvatska je u svojim zakonodavnim rješenjima provela načelo

Nakon što je dobio izbore, Ivo Josipović još jednom je obišao Hrvatsku kako bi svoj predsjednički program javnosti predstavio izvan kampanje koja obećanjima uvelike oduzima ozbiljnost. Prof. dr. Ivo Josipović prvi je sveučilišni profesor na čelu Republike Hrvatske i nije čudno da je još prije inauguracije odlučio posjetiti jednu akademsku instituciju. Ta rijetka čast pripala je Pravnom fakultetu u Splitu na kojem je Josipović boravio 3. veljače, obećavši da će nakon inauguracije službeno posjetiti i splitsko Sveučilište. Tekst karakteristične širine i jasnoće kojim se novi Predsjednik Republike Hrvatske obratio studentima, kao i studentska pitanja i Josipovićeve odgovore, donosimo u cjelini, prema neautoriziranom stenogramu.

neovisnosti pravosuđa i promjene, koje su u pravosuđu potrebne, politika može modelirati samo do određene mjere Stoga sam znao reći nešto što izgleda pomalo neobično, da su za loše stanje u pravosuđu krivi dobri suci. Krivi zato što kroz tijela koja odlučuju o izboru i odgovornosti sudaca nisu uspjeli

djelovanje u stručnim institucijama, poput Udruge hrvatskih sudaca, navedene kriterije nametnuti svima, pa i onoj manjini koja se tu zasada ne uklapa.

U 23 poglavlju imamo jako puno problema koji su proizašli iz rata, koji su nastali iz ratnih migracija, stradanja, razaranja i svega osta-

državljanstvom, itd. Da je Europska unija strateško pitanje i velik izazov osobito je važno da toga budete svjesni vi, koji ste danas u klupama, a koji ćete svoje pravne poslove obavljati u EU. Utoliko A za veliku zadaću primjene europskog prava. Potrebno vam je temeljito obrazovanje.

je malo i najbolja nam je orijentacija na kompatibilna tržišta gdje postoje slične potrebe ljudi, mogućnost komunikacije, suradnje, pa i nastupa na trećem tržištu. Naravno, treba poticati sve one koji mogu osvojiti njemačko, francusko, američko tržište, ali takvih nije, i neće ni biti, previše. Budimo realni, mi moramo naše gospodarske napore usmjeriti, i naše proizvode prodavati tamo gdje možemo, a to je u prvom redu naše šire susjedstvo, ali i neke zemlje koje su izvan EU u kojima naša ekonomija mora i može naći svoje mjesto.

NATO radi obrane ljudskih prava

Glavni izazov koji naše oružane snage imaju jest usklađivanje sa standardima NATO-a. Tu smo na početku puta. To je vrlo komplicirana materija i moram priznati da o tome moram učiti, ne znam puno, nabavio sam mnogo knjiga, i razgovarat ću s onima koji o tome više znaju. Naravno, nitko u Hrvatskoj ne zna sve i pred svima je nama veliki izazov učenja i primjene onoga što ćemo naučiti... No treba znati da NATO nije samo vojna, nego i politička organizacija čija je izvorna zadaća braniti europske vrijednosti, tzv. vrijednosti zapadnog svijeta u kojima su ljudska prava temelj.

Korupcija i organizirani kriminal - unutarnji neprijatelji

Što se nacionalne sigurnosti tiče, rekao bih, možda malo slobodno, da ovoga trenutka Hrvatska nema neke velike neposredne ugroze i opasnosti. To je dobro i takvo stanje treba održavati i unapređivati. Ali, Hrvatska danas ima - kako bi se to nekad reklo - velikog unutarnjeg neprijatelja, s tim da je taj neprijatelj danas vidljiv, jasan i prepoznatljiv. To su korupcija i organizirani kriminal. Po procjenama Svjetske banke korupcija i organizirani kriminal Hrvatskoj otmaju preko 12,5 milijardi kuna godišnje. To je ogroman novac, zamislite što bi se sve dalo napraviti s tim novcem! Osim toga, korupcija i kriminal utječu i na demokratske institucije, i na demokratski poredak u Hrvatskoj, narušavajući ljudska prava - i moja, i vaša, i svijetu nas. To Hrvatska

Prof. Ivo Josipović s kolegama na Pravnom fakultetu: dekan Pravnog Fakulteta Boris Buklijaš u pozdravnoj je riječi istakao kako je izbor prof. dr. Ive Josipovića za predsjednika Republike Hrvatske priznanje cijeloj našoj akademskoj zajednici, pravnim fakultetima posebno, i to ne samo njegovom, zagrebačkom, nego i našem koji je još prije 50 godina proizašao iz zagrebačkog.

nametnuti kriterije stručnosti, moralnosti i poštenja, i prevladao je oportunizam. I moja je teza kako je ključ rješenja pravosuđa upravo u dobrim sucima koji će kroz DSV, kroz sudačka vijeća pa i kroz javno

log. Tu će Hrvatska morati napraviti velik dodatni napor. Moramo riješiti i mnoga druga pitanja, dijelom i kroz ustavne promjene, kao što je pitanje referenduma, pravo glasa državljana s dvojnim

Graditi dobrosusjedske odnose znači rješavati probleme

...Ratne rane bole, ali svi moramo razumjeti da je jedini naš put suradnja sa svim susjedima, pa i onima s kojima smo donedavna ratovali. To je jedini put, prvo, radi nacionalne sigurnosti. Jer dobri odnosi otklanjaju mogućnost sukoba, krvavih konflikata koje smo prošli ne svojom krivnjom u devedesetim godinama. A drugo, zbog tržišta. Budimo otvoreni: mi smo mala zemlja nekakog gospodarstva - a moramo biti potpuno otvoreni jer nema dobre politike koja nije realistična - tržište nam

Najveći hrvatski problem

U vrijeme kandidiranja proputovao sam cijelu Hrvatsku tri ili četiri puta. Najviše me dirnulo siromaštvo i bijeda mnogih ljudi. To je najveći hrvatski problem. Najteži trenuci za mene bili su u Slavoniji kada sam susretao mlade ljude, bivše branitelje, s djecom koji su mi govorili kako nemaju za kruh. Plakali su, ti ljudi su plakali. To je jedna druga Hrvatska koju mi, živeći u gradovima poput Zagreba, Splita, Dubrovnika, Rijeke... sjedeći u Saboru, predajući na fakultetima... najčešće ne vidimo. A siromaštva moramo biti svjesni, ne samo mi koji imamo obveze temeljem dužnosti na koje smo izabrani, nego i svi drugi imamo obavezu na ljudsku, kršćansku, ovakvu ili onakvu solidarnost, da tim ljudima pomognemo. To je prvo, i bez obzira što ne spada u pisanu nadležnost predsjednika Republike, smatram ju i svojom zadaćom...

Pitanja studenata i odgovori Predsjednika Republike

Vice Pleština: *Ako su dobrosusjedski odnosi jedan od glavnih zadataka, što sa Slovenijom?*

Kritizirao sam Vladu i glasao protiv Arbitražnog sporazuma zato što mislim da nije dobar. Ali Sabor ga je izgledao, međunarodni su ugovori iznad hrvatskih zakona, i ja ću ga, naravno, poštovati. I založiti se da hrvatska ekipa u arbitraži bude najbolja moguća, da najbolji stručnjaci – ima ih i ovdje na Pravnom fakultetu u Splitu! – budu dio tima koji brine o tome da arbitraža završi kako je to po pravu i pravdi. Nije to jedini problem koji imamo sa Slovenijom, ali da problema nema ne bi bilo ni potrebe isticati odnose sa susjedima: graditi dobre odnose znači rješavati probleme.

N.N.: *Namjeravate li, za razliku od Vašeg prethodnika, jačati hrvatsku vojsku kako bi zauzela respektabilno mjesto koje joj po tradiciji pripada?*

mora raščistiti, borba protiv organiziranog kriminala i korupcije te zaštita demokratskih institucija, spadaju u glavna pitanja nacionalne sigurnosti kojima se ja trebam posvetiti.

Državna tijela na kaktus akupunkturi

I kada bismo ostali na onom klasičnom tumačenju ovlasti predsjednika Republike, rekli bismo – nema ništa više. No, je li to sve? Je li predsjednik fikus koji će sjediti na Pantovčaku, baviti se NATO-m, primati ambasadore, zagovarati EU... ili ima još nešto? Vraćam se na ono treće što sam uvodno istaknuo, tj. na usklađivanje rada državnih tijela. Pa kad kažem da Predsjednik ne treba biti fikus nego kaktus, ne mislim da trebam bosti, nego *poticati* Vladu i druge subjekte koji kreiraju društveni okoliš, politički, pravni i ekonomski, da rade svoj posao zakonito, i maksimalno na korist hrvatskih građana. Že-

lim davati inicijative ne samo u obrani i nacionalnoj sigurnosti, ne samo na polju vanjskih poslova, nego i u pogledu ekonomije. Prevelika je zadaća ne samo Vlade nego i svih nas, da se izide iz gospodarske krize i ja tu vidim puno posla na svim sektorima. Između ostalog i na razvoju obrazovnog sustava, sustava visokog obrazovanja. „Bologna“! Jeste li zadovoljni „Bolognom“? (mnogoglasni, ali jedan te isti odgovor: ne, ne, neee...). Ne? Nisam ni ja... Davati inicijative ne samo za promjene obrazovnog, nego i zdravstvenog sustava, mirovinskog sustava i drugih područja na kojima Hrvatska, na žalost, mora još puno toga učiniti da bi smo mogli reći: gle, evo imamo državu koja zaista kvalitetno brine o potrebama svojih građana. A to i jest bit države, ja tako shvaćam i državu, i služenje državi koje sam preuzeo pobijedivši na izborima: da građanima omogućimo dobar, kvalitetan život, bolji nego što ga sada imaju.

Prihvatiti NATO standarde znači jačati hrvatsku oružanu silu. Problem što zahtjevan plan preustroja razvoja Hrvatskih oružanih snaga. Za razliku od Slovenije, kupit ćemo avione da bismo zračni prostor samo štitili. U mornarici smo već obavili što trebamo i u Kopненоj vojsci – smanjiti ljudstvo i nabaviti novu opremu. Nabava opreme i briga o ljudima koji s njom rade, znače jačanje hrvatske vojske. Ja ću na tome raditi.

Andrea Hladilo: Što mislite o Pelješkom mostu?

Ideju Pelješkog mosta promovirao je pokojni gospodin Šprlje. Loš image tog mosta u dijelu javnosti nije rezultat dvojbi trebamo li taj komunikacijski kanal, nego straha od zloupotreba povlaštenih informacija radi velikih zarada. Volio bih da se most napravi ako bude novca i ako to ne bi utjecalo na druge važne projekte. Dileme s BiH treba riješiti, a ako dogovora nema, preferiram Međunarodni sud pravde.

N.N.: Što poduzeti da se zaustavi povećanje javnoga i širenje unutarnjeg duga?

Ni poznati ekonomisti nisu našli pravu formulu. Organizirat ću jaki team ekonomista koji će pomoći, ne samo meni nego i Vladi. No nesumnjivo je da je jedan od najaktualnijih problema likvidnost i treba osigurati da država ne bude generator nelikvidnosti. Kao i da se naša kreditna, pa i monetarna politika okrenu poticanju izvoza. Vanjski je dug gotovo dosegao bdp i to se da zaustaviti samo otplatom preko izvoza koji traži proizvodnju... Hrvatska bi najzad morala doseći i nadmašiti razinu proizvodnje s početka devedesetih.

N.N.: Da li bi vojna luka trebala ostati u Lori? Kakva je kvaliteta naše diplomacije?

Ne bih se istrčavao oko pojedinačnih slučajeva, pa ni Lore. Zalažem se da se konačno napravi inventura vojnih objekata te da se ono što nije u funkciji vojske prepusti lokalnoj samoupravi. Što se diplomacije tiče, gospodarski je podbacila. Mesić je gospodarstvu otvarao vrata, ali ono to nije znalo iskoristiti. Kad je predsjednik Kine, koji godišnje posjeti samo dvije zemlje, stigao u Hrvatsku s velikim brojem najistaknutijih gospodarstvenika, naši gospodarstvenici na ručak su došli gotovo bez i jedne ponude... Nastojat ću da se na put odlazi samo kad se možemo vratiti s nekim potpisanim sporazumom.

Damir Barbir, Debatni klub PFST: Republika Srpska tendira osamostaljenju i odcjepljenju. Ako diplomatska rješenja propadnu jeste li spremni oružanim snagama braniti integritet BiH?

Odgovor glasi – NE. Dosta smo ratovali, dosta je krvi proliveno, Hrvatskoj ne trebaju nikakve vojne avanture. Ako vojna intervencija bude potrebna, zna se tko je potpisao Dayton i vojno intervenirati mogu mnogo veće sile od Hrvatske. No pravi je smisao pitanja kakva bi trebala biti politika prema BiH, prijateljskoj, susjednoj državi. Sa BiH nas vežu sva tri naroda u BiH. Naravno, posebno hrvatski. Hrvati u BiH nisu dijaspora nego konstitutivni narod koji, kao najmanji, danas ima najviše problema i ne treba hrabrosti da se kaže kako položaj Hrvata u BiH nije sjajan. Dayton se potrošio, no BiH je suverena država, i ni jedna joj druga država, pa ni Hrvatska, ne može nametnuti neko svoje rješenje. Nema druge, sva se tri naroda moraju naći i dogovoriti budući ustroj. Dogovor mora zadovoljiti bar jedan kriterij: da sva tri naroda, ali i svaki pojedinac, budu jednakopravni na cijeloj teritoriji. Političari u BiH moraju naći formulu opstanka te lijepe države koja mora biti demokratska i stabilna. To je u interesu BiH, svih njenih susjeda, i Europe. Kad se to shvati, rješenje će se naći.

Akademska zajednica

Naravno da inicijative očekujem od svih, posebno od akademske zajednice. Akademska zajednica mora biti i jest motor razvoja hrvatskog društva, mora imati posebnu odgovornost. Umjesto da u široj javnosti biti prepoznata po slučajevima kakva je afera Indeks, akademska zajednica u Hrvatskoj mora biti poznata i slavljena kao mjesto gdje se generiraju najbolje ideje, kao mjesto odakle dolaze najbolji kadrovi, kao mjesto odakle ćete sutra vi zauzeti najvažnije dužnosti u RH. Zato očekujem i vašu pomoć! Hvala vam!

Laboratorij Slave

natjecanje u izlaganju znanstvenih tema

Laboratorij slave

U natjecanju mogu sudjelovati osobe od 18 - 35 godina - studenti dodiplomskih, diplomskih i poslijediplomskih studija prirodnih znanosti, matematike, medicine i tehničkih predmeta, predavači znanstvenih i tehničkih predmeta, uključujući profesore znanstvenih predmeta

U travnju ove godine, u okviru Festivala znanosti održavaju se prednatjecanja Laboratorija slave u Osijeku, Splitu i Zagrebu. Prednatjecanje u Splitu održat će se u četvrtak 22. travnja u 18 sati u Kinoteci Zlatna vrata. Za tri prvoplasirana kandidata s prednatjecanja organizira se vikend-program usavršavanja u Zagrebu i Donjoj Stubici. Završno natjecanje održat će se u petak 21. svibnja Zagrebu, a pobjednik tog natjecanja sudjelovat će u međunarodnom finalu od 10. do 13. lipnja u engleskom gradu Cheltenhamu.

Laboratorij slave je natjecanje u izlaganju znanstvenih tema koje mladim znanstvenicima i studentima prirodnoznanstvenih i tehničkih fakulteta pruža mogućnost za komunikaciju i popularizaciju znanosti. Kandidati imaju 3 minute za izlaganje o znanstvenoj temi po vlastitom izboru, a žiri ocjenjuje kandidate i odlučuje o pobjednicima.

U natjecanju mogu sudjelovati osobe od 18 - 35 godina - studenti diplomskih, diplomskih i poslijediplomskih studija prirodnih znanosti, matematike, medicine i tehničkih predmeta, predavači znanstvenih i tehničkih predmeta, uključujući profesore znanstvenih predmeta.

Sudjelovanje u natjecanju Laboratorij slave pruža mnoštvo mogućnosti mladim znanstvenicima i studentima, od druženja s kolegama iz Hrvatske i inozemstva, preko vježbanja komunikacije znanstvenih tema sa širom javnosti, do dijeljenja radosti razumijevanja i rada u znanosti s drugima. Više informacija o Festivalu znanosti i Laboratoriju slave može se pronaći na stranicama www.festivalznanosti.hr.

Inicijativa za osnivanja ureda za studente s invaliditetom na Sveučilištu u Splitu

Centar za unaprjeđenje kvalitete Sveučilišta u Splitu predložio je osnivanja ureda za studente s invaliditetom na našem sveučilištu. Osnovne zadaće ureda bile bi pružanje stručne pomoći studentima s invaliditetom vezano za studij koji se izvode na našem Sveučilištu i njegovim sastavnicama, praćenje potreba studenata s invaliditetom radi poboljšavanja uvjeta studiranja i pružanje svih vrsta pomoći u tijeku studija (pravnu, psihološku pomoć, pomoć u obavljanju svakodnevnih aktivnosti i sl.). „Općenito, centar bi brinuo za osiguravanje kvalitetnog pristupa visokom obrazovanju svim studentima koji zbog bolesti ili oštećenja imaju teškoće u realizaciji svakodnevnih akademskih aktivnosti, unapređivanje suradnje sa sličnim uredima na ostalim

sveučilištima u Hrvatskoj i međunarodnu suradnju u tom pogledu“, ističe prof. dr. sc. Aleksandar Jakir, voditelj Centra za unaprjeđenje kvalitete Sveučilišta u Splitu. Od početka ove godine Sveučilište surađuje i u međunarodnom Tempus-projektu „EduQuality“ (Education for Equal Opportunities at Croatian Universities) «Obrazovanje za izjednačavanje uvjeta na hrvatskim sveučilištima». Predviđena je edukacija za pružanje potpore studentima s invaliditetom na svakom fakultetu. „Bilo bi nam drago kad bi se sa svih sastavnica javili kolegice i kolege koji se žele uključiti u ovaj projekt, i pozivamo sve zainteresirane za tu tematiku da nam se sa svojim prijedlozima, iskustvima itd. jave na mail adresu: kvaliteta@unist.hr“, poziva prof. Jakir.

Latica Anić i Iva Mihalj, Glazbena Škola 'Josip Hatze'

Splitski maturanti svome Sveučilištu

Na ovogodišnjoj Smotri sveučilišta sudjelovali su i splitski maturanti Glazbene škole „Josip Hatze“, I. gimnazije i Škole likovnih umjetnosti. Svojim znanjima, talentima i vještinama predstavili su se akademskoj zajednici želeći da Sveučilište u Splitu bolje upozna svoje buduće studente. Učenice glazbene škole „Josip Hatze“ održale su koncert pod vodstvom profesora Mihovila Karuze i Vladimira Lukasa, a na repertoaru je bio J. S. Bach, Suita br. 2 u d-molu za violoncello solo, BWV 1008 – Prelude, J. S. Bach, Suita br. 3 u C-duru za

violoncello solo, BWV 1009 – Prelude i Béla Bartók, Iz 44 dueta za dvije violine (transkr. za dva violoncella). Učenici I. gimnazije Jure Jerić i Sara Cokarić predstavili su seminarske programe „Pharos - antička kultura hrvatskog Sredozemlja“, „Varvaria“ i „Salonae longae“ pod vodstvom profesorice Inge Belamarić, a Škola likovnih umjetnosti predstavila je likovne radove učenika, pod vodstvom profesorice Hane Letice. A dobar duh cijelog ovog programa bila je profesorica Dubravka Dujmović, znamenitost splitske Sveučilišne knjižnice.

In Memoriam

Veliki gubitak splitske matematičke zajednice

U samo pola godine splitska matematička zajednica ostala je bez svoja dva istaknuta člana. Teška bolest neumoljivo i prerano otrgla je iz naše sredine dvojicu vrhunske matematičare, znanstvenika i pedagoga u naponu snage. Tri desetljeća svog radnog vijeka proveli su kao sveučilišni nastavnici radeći naporno i predano na napretku matematičke znanosti i dostizanju visokog standarda u nastavi matematike.

Profesor Nenad Ujević rođen je u Splitu, gdje je završio osnovnu školu i gimnaziju. Studij matematike završio je na Prirodoslovno-matematičkom fakultetu u Zagrebu te je na istom fakultetu 1986. godine magistrirao i 2001. godine obranio doktorsku disertaciju. Nastavničku karijeru je započeo kao srednjoškolski nastavnik, a nastavio na splitskom Sveučilištu. Osam godina je

radio na tadašnjem Fakultetu građevinskih znanosti, a od 1987. na Fakultetu prirodoslovno-matematičkih znanosti i odgojnih područja, danas PMF-u, prolazeći put od asistenta do izvanrednog profesora, u koje zvanje je biran 2005. godine. Znanstveno je djelovao u području Numeričke analize, jedne od grana primijenjene matematike. Autor je šezdesetak znanstvenih i stručnih radova. Predavao je brojne kolegije, a na žalost nije dočekao ispredavati izborni kolegij „Bridž“ koji je sam osmislio za diplomski studij matematike na temelju dugogodišnjeg bavljenja tom igrom iz hobija.

Profesor Ljuban Dedić rođen je u Prozoru u Hercegovini, gdje je završio osnovnu školu i gimnaziju. Godine 1975. upisao se na Studij matematike na PMF-u u Zagrebu te diplomirao 1979. godine. Na istom fakultetu magistrirao je 1983. godine, a doktorirao 1990. Zaposlio se 1980.

Prof. dr. sc. Nenad Ujević (1954. – 2009.)

godine kao asistent na tek pokrenutom sveučilišnom Studiju matematike i fizike, jezgri današnjeg splitskog Prirodoslovno-matematičkog fakulteta, dijeleći teret i radost njegovog rasta i razvoja. Ne mijenjajući radno mjesto do prerane smrti, u karijeri

Prof. dr. sc. Ljuban Dedić (1956. – 2010.)

napreduje velikim koracima lakoćom sjajnog matematičkog talenta. 2005. izabran je u zvanje redovitog profesora. Autor je tridesetak znanstvenih radova iz područja Matematičke analize i Teorije vjerojatnosti. Iz hobija zaljubljenik „dame“, kao

prvi predsjednik je Hrvatsku dama organizaciju uveo u međunarodno članstvo i smislio hrvatsku inačicu igre: croda.

Naši vrijedni Neno i Ljuban pridonijeli su razvoju Odjela za matematiku PMF-a u Splitu, uz ostalo i obavljajući dužnost pročelnika u po jednom mandatu. Profesor Dedić je potpomogao i razvoj Sveučilišta u Mostaru predavajući više od deset godina niz matematičkih kolegija na današnjem Fakultetu prirodoslovno-matematičkih i odgojnih znanosti.

Teško bi i puno brojnija matematička zajednica podnijela ovako težak gubitak u kratkom vremenu. Izgubili smo kolege posvećene struci, prijatelje, dobronamjerne i ugodne ljude drage svima.

Prof. dr. sc. Tanja Vučićić, PMF Split, predsjednica Splitskog matematičkog društva

Nanotehnologija, bazična znanstvena istraživanja i medicina u Luxoru

Dva su Znanstvena kafića održana prošlog mjeseca u kavani Luxor. Dr.sc. Tihomir Betti, prvi doktorant iz područja nanotehnologije na FESB-u, predstavio je temu "Nanotehnologija, kako će promijeniti vaš život?" u kojoj je brojnom slušateljstvu predstavio dosege ove sve važnije grane fizike i inženjerstva. Govorilo se o tome što je to nanometar, koliko atoma stane na vršak igle, čime se bavi nanotehnologija i koji je njen utjecaj na naš današnji život, kako će život izgledati u budućnosti njoj zahvaljujući, gdje je i gdje će biti nanotehnologija u računalima, medicini, proizvodnji energije...

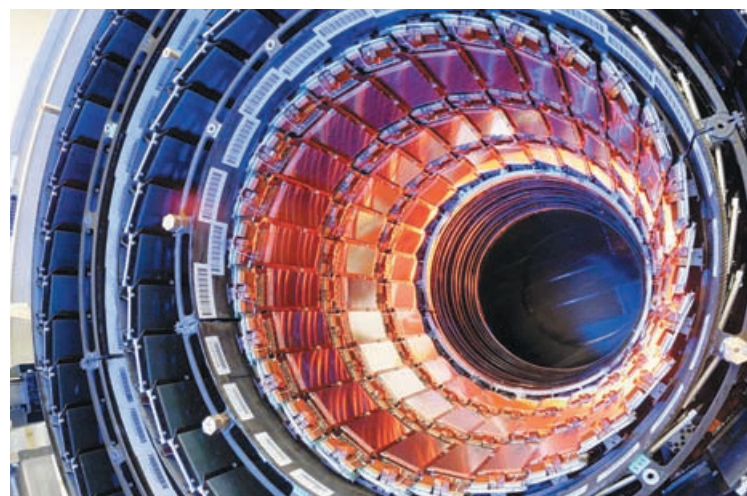
Govorilo se o praktičnim primjenama već danas u svakodnevnom životu, produljenju trajanja baterija, unapređenjima u auto-industriji, tekstilnoj industriji, korištenju u kozmetici, a prije svega u medicini, primjerice u liječenju raka i drugih teških bolesti. Nekoliko tjedna kasnije, dr.sc. Bojan Žagrović s MedILS-a održao je predavanje o utjecaju bazičnih znanstvenih istraživanja na medicinu. Kako je predavač istaknuo, da bismo mogli pobijediti bolesti, moramo prvo naučiti kako radi zdrav organizam, što dovodi do grešaka u našim molekulama i stanicama koje rezultiraju bolestima, kako rade bakterije i drugi uzročnici bolesti, gdje su

im slabe točke i kako ih iskoristiti. Bazična znanstvena istraživanja, molekularna biologija, genetika i druge grane fundamentalne znanosti pomažu nam razumjeti bolesti i pronaći načine kako ih pobijediti. Predavač je pokazao kako to znanstvenici znaju što znaju, kako izgledaju eksperimentalna istraživanja, na koji način se otkrivaju elementarni procesi i struktura unutar naših stanica, koliko vremena znanstvenici troše na takva istraživanja. Vidjeli smo kako znanstvenici ponekad i cijeli svoj radni vijek i karijeru usmjere na istraživanje jedne pretpostavke, jednog procesa u velikoj slagalici našeg organizma.

Natječaj za nagradu ZNANOST 2010.

Nacionalna zaklada za znanost, visoko školstvo i tehnološki razvoj Republike Hrvatske i Novi list raspisali su natječaj za nagradu ZNANOST, namijenjen studentima hrvatskih sveučilišta koji su objavili znanstveni rad tijekom studija. Nagrada se dodjeljuje za znanstvene radove objavljene ili prihvaćene za objavljivanje u akademskoj godini 2008./2009. Autorima najboljih radova NZZ dodjeljuje 20 tisuća kuna, a Novi list prijenosno računalo Macintosh i mobitel. Mentore na radu NZZ

nagrađuje poklon bonom knjižare u vrijednosti do 2.000 kuna. Rok za prijavu na natječaj je 7. travnja 2010. godine. Cilj je prepoznavanje, promicanje i nagrađivanje znanstveno-istraživačkih aktivnosti studenata preddiplomskog i diplomskog studija. Prijaviti se mogu studenti i apsolvanti svih hrvatskih visokih učilišta koji su u protekloj godini objavili znanstveni rad. Nagrada se dodjeljuje u 3 kategorije: prirodne i biomedicinske znanosti, tehničke i biotehničke znanosti te društvene i humanističke znanosti.

Kako istražujemo svemir?

Tribina o istraživanju svemira održana je 22. veljače u u kinoteci Zlatna vrata. Doc. dr. sc. Nikola Godinović i prof. dr. sc. Ivica Puljak s FESB-a održali su uvodnu riječ o našim trenutnim spoznajama o strukturi, nastanku, razvoju i budućnosti svemira, dok je drugi dio tribine bio otvoren za diskusiju. Predstavljene su najnovije spoznaje o strukturi svemira i sve važnije faze njegovog razvoja, kao i najnoviji rezultati o pretpostavljenom budućem razvoju. Naglasak je bio na prezentaciji eksperimenata kojima se došlo do ovih znanstvenih spoznaja, Velikom hadronskom sudaraču (Large Hadron Collider, LHC) i o MAGIC teleskopima na Kanarskim otocima, u kojem sudjeluju i znanstvenici sa Sveučilišta u Splitu.

Ovisno o osobnim potrebama Splitska banka nudi *Paket Student* ili *Paket Student B*.

Paket Student uključuje žiro račun, na koji se prima eventualno zaradu tijekom studija, tekući račun za podizanje novca s bankomata ili plaćanje u trgovinama, debitnu karticu (VISA Electron ili MAESTRO) uz dozvoljeno prekoračenje, devizni račun za primanje novca ili plaćanje robe iz inozemstva, te Ritam račun Student uz usluge telefonskog, internetskog i SMS bankarstva. Potrošnju novca student prati mjesečnim e-mailom izvodima i godišnjim izvodom koji stiže poštom. Uz samo 5 kn nadoplate uz ovaj dolaze i posebni popusti, poput 25% popusta na naknadu za obradu studentskog kredita.

Paket Student B (*B kao besplatan!*) nudi najosnovnije bankarske usluge neophodne i studentu u svakodnevnom životu: žiro, devizni i tekući račun uz debitnu karticu (VISA Electron ili MAESTRO) po tekućem računu i Ritam studentski račun. Osobitost je ovog paketa da je potpuno besplatan, tj. za njega se ne plaća apsolutno nikakva mjesečna naknada.

Splitska banka nudi dvije vrste kredita: *kredit za troškove upisa*, i *kredit za troškove studiranja*. **Kredit za troškove upisa** pokriva upisninu, školarinu te sve ostale administrativne troškove a moguće ga je je uvećati i za troškove nabavke studentske literature. Iznos kredita kreće se od 500 do 5.000 EUR uz rok otplate na 5 godina i valutnu

klausulu, a isplaćuje se direktno na račun fakulteta. Iznos kredita

Kredit za troškove studiranja praktičan je osobito u slučaju studija u drugom gradu, jer s njim student pokriva troškove smještaja, prehrane i sličnog. Moguće ga je ostvariti u iznosu od 1.000 do 25.000 EUR (maksimalno 2000 kn mjesečno) s rokom otplate do 6 godina, a isplaćuje se mjesečno na račun koji student otvara u Splitskoj banci. Jednu od tih mjesečnih tranši moguće je iskoristiti i za troškove upisa.

Za bolji ritam studija Splitska banka nudi **Ritam račun** koji spaja fleksibilnost računa po viđenju s kamatnim stopama atraktivnijim od onih koje bi student ostvario na tekućem računu. Ritam račun koji slijedi prirodni ritam uplata što znači da je u svakom trenutku moguće uplatiti željnu sumu u poslovnica, putem internetskog i telefonskog bankarstva te putem bankomata Splitske banke. Kako se ne radi o klasičnoj štednji uz ugovor u oročenju, student uz Ritam račun neprekidno raspolaže svojim novcem putem poslovnica ili bankomata Splitske banke. Ritam račun Student omogućuje akumulaciju sredstva za daljnju štednju, uz istodobno ostvarenje bolje kamate: iznad 1000 kn tu je poticajna kamata je 2%, a za iznos iznad 10.000 kn 2,5%. Kao poklon dobrodošlice za dobre uspjehe u akademskom životu, Splitska banka daje vam 50 kn na novootvoreni Ritam Student račun odmah nakon prve uplate! Sve pobliže informacije potražiti na besplatnom info telefonu 0800 21 00 21, u poslovnica ili na www.splitskabanka.hr

Studentski krediti

Za bezbrižno školovanje!

SPLITSKA BANKA
SOCIETE GENERALE GROUP

0800 21 00 21
www.splitskabanka.hr

studiranje u inozemstvu

Studirajte vani, pronađite sebe!

Piše:
DARIJA BRALIĆ*

Koristi koje proizlaze iz kraćeg ili dužeg studiranja u inozemstvu su mnogobrojne - osim inozemnog studijskog iskustva, učenja stranih jezika i povećane konkurentnosti na tržištu rada, odlazak u inozemstvo proširuje krug prijatelja, ostavlja nezaboravne uspomene i, što je možda najvažnije, daje priliku za svojevršno preispitivanje vlastitih ciljeva i želja. Naime, nije rijetkost da studenti koji su iskusili razmjenu, često kažu kako su u boravku vani zapravo pronašli sebe.

2/3 studenata nezainteresirano za razmjenu

Usprkos brojim prednostima boravka u inozemstvu i ispunjenim uvjetima za ostvarenje mobilnosti, studenti su još uvijek prilično ne-

Prošlo je već nekoliko godina otkako su zemlje Europske unije službeno potvrdile veoma ambiciozan plan pretvorbe europskog prostora u najdinamičniju ekonomiju u svijetu temeljenu na znanju. Značajan dio ovog strateškog opredjeljenja odnosi se na otvaranje visokog obrazovanja preko raznih programa koji potiču međunarodnu suradnju i razmjenu, odnosno akademsku mobilnost. Osnovna ideja iza ovih nastojanja je logična pretpostavka da nositelji i sudionici globalnih promjena moraju biti građani svijeta, a rezultat je sve veći broj onih koji prelaze granice svojih zemalja u potrazi za novim znanjima i iskustvima. Hrvatska je prepoznala važnost ovih trendova a institucije povezane s visokim obrazovanjem počele su intenzivno raditi na sve većem uključivanju članova hrvatske akademske zajednice, posebice studenata, u europske i svjetske obrazovne krugove. Prave pogodnosti bit će ostvarene ulaskom Hrvatske u EU, ali i danas joj kao zemlji kandidatkinji na raspolaganju stoje razni programi koji proizlaze iz potpisanih bilateralnih ugovora. Tako su ispunjene osnovne pretpostavke za ostvarenje mobilnosti, no važna zadaća koja preostaje jest potaknuti studente da iskoristite prilike koje im se nude.

zainteresirani za odlazak preko granice. Podaci govore da je tek nešto više od 0,3% hrvatskih studenata uključeno u programe razmjene. Ta se brojka odnosi na studente koji su već polaznici određenih studijskih

programa na hrvatskim sveučilištima i sigurno će se povećati ulaskom Hrvatske u najveći program EU za akademsku razmjenu, Erasmus. Ipak, osim službenog ulaska u program Erasmus, potrebno je kod

studenata pobuditi svijest o važnosti inozemnog iskustva. Naime, prema Gallupovom istraživanju, u Hrvatskoj je čak 2/3 studenata pokazalo potpunu nezainteresiranost za programe razmjene. Međutim,

osim studentske razmjene koja može potrajati nekoliko mjeseci, motiviranim mladim ljudima nudi se mogućnost aplikacije na cjelovite studijske programe u inozemstvu, primjerice magistarske ili dok-

Po informacije na www.iro.hr

Ne postoje službeni izvori podataka u Hrvatskoj o broju studenata koji studiraju u inozemstvu, niti postoji mehanizam za evidentiranje takve mobilnosti. Jedina zemlja za koju imamo pouzdane podatke je SAD, gdje je akademske godine 2008./2009. studiralo 617 hrvatskih državljana, ističu Thomas Farnell, voditelj programa i Nina Vranešević, voditeljica projekata, s Instituta za razvoj obrazovanja. Kada govorimo o SAD-u najtraženije su stipendije za diplomski studij (magisterij) i to najčešće na području menadžmenta i poslovnog upravljanja. Uz to, ima podosta upita i za umjetnička područja koja nije moguće dalje usavršavati u Hrvatskoj. Što se tiče kraće mobilnosti u sklopu studijskog

Nina Vranešević

programa, IRO je zajedno sa sveučilištima radio na projektu procjene očekivanja od ulaska Hrvatske u program Erasmus. Rezultati predviđaju da će Austrija i Njemačka biti najprivlačnije za razmjenu u okviru Erasmusa, a najveća mobilnost se očekuje među studentima ekonomije, medicine i studija jezika. Preporuka je da se zainteresirani studenti ponajprije informiraju putem rubrika o studiranju u inozemstvu na stranici www.iro.hr, gdje je tematski organizirano više od 600 linkova i tražilica vezanih za proces odabira studijske destinacije, studijskog programa, informacije o dokumentima potrebnima za prijavu te informacije o studentskom životu u pojedinim državama, ističu u IRO-u.

Kako početi? – nekoliko savjeta za buduće inozemne studente

Iako su mogućnosti za studiranje u inozemstvu brojne, studenti se često obeshrabre na samom početku. Potrebno je istražiti sve opcije, odlučiti hoće li prvo odabrati strano sveučilište i neki studijski program pa naknadno tražiti financijsku potporu ili će se odmah prijaviti na stipendiju za točno određeni studijski program, treba nabaviti sve potrebne dokumente, položiti ispite koji se traže, proći proces prijave u zadanim rokovima... Sve to studentima se čini kao kompliciran i dugotrajan proces što ih u startu odbije. Stoga ovdje donosimo nekoliko savjeta za ohrabrenje i lakše snalaženje u moru informacija.

1. Je li mobilnost za mene?

Pojam mobilnosti u užem i širem smislu, iako često spominjan, još uvijek je nedovoljno jasno shvaćen, ali svi se redovito složte da je to nešto dobro i da bi se trebalo povećati. Nemojte se opterećivati nepotrebnim analizama ili gledati na odlazak u inozemstvo po ocjene kao neki vrlo kompliciran proces. Uostalom, zato i postoje programi koja su hrvatska sveučilišta stavila na raspolaganje studentima;

oni obuhvaćaju sve korake potrebne za realizaciju inozemnog studijskog pohvata, a omogućuju i onim studentima koji su pomalo inertni da se trgnu i počnu ostvarivati svoje ciljeve. Također, slabija financijska pozicija više ne može biti izlika za neodlazak vani s obzirom da je sve veći broj stipendija za strane studijske programe. Razmislite što želite i djelujte u tom pravcu. Ne propuštajte dragocjenu priliku!

2. Nemojte se podcijeniti

Studenti često misle da im se uloženi trud neće isplatiti i da će na kraju biti odbijeni, pogotovo ako nemaju izvrsne ocjene. Treba napomenuti da optimalan izbor nije studirati na najboljem sveučilištu na svijetu (ako takvo uopće postoji) ili dobiti najpoznatiju stipendiju, nego pronaći ono što vama najbolje odgovara. Također, kriterij ocjena nije jedini i isključiv. S druge strane, može postojati bojazan da je studirati u inozemstvu jednostavno preteško, što je isto tako predrasuda. Naime, naši studenti na stranim sveučilištima često postižu izvrsne rezultate što nikako nije slučajnost!

3. Potrudite se

Razmislite koliko su posla razne institucije i organizacije trebale obaviti da bi neki natječaj koji nudi pokriće svih troškova studiranja u inozemstvu osvanuo na vašem monitoru ili oglasnoj ploči sveučilišta. Sigurno je previše očekivati da će netko drugi istražiti ono što vama najbolje odgovara i izvršiti prijavu umjesto vas. Zauzmite se za sebe i uložite trud u informiranje i prijavu!

4. Zatražite pomoć

Iskoristite činjenicu da je Institut za razvoj obrazovanja centralizirao sve informacije o upisima na programe visokog obrazovanja i izvorima financijskih potpora, dogovorite savjetovanje, raspitajte se o mogućnostima koje se nude. Također, budite slobodni kontaktirati institucije koje su raspisale natječaj za stipendiju ili strane fakultete koji vas zanimaju.

5. Upoznajte se s tuđim iskustvima

Samo vas nekoliko klikova mišem dijeli od dojmova drugih studenata koji su

se upustili u inozemnu avanturu. Čitajte o tuđim iskustvima na web stranicama stranih sveučilišta i institucija koje nude stipendije. Stupite u kontakt s nekim tko je sudjelovao u vama zanimljivom programu ili zaslužio prestižnu stipendiju, kolege će vam sigurno izaći u susret i dobit ćete par konkretnih savjeta iz prve ruke.

6. Dajte sebi vremena

Budite svjesni da će od trenutka kad vam se ideja o studiranju vani učinila zanimljivom do ulaska u dvoranu stranog sveučilišta sa „stipendijom u džepu“ proteći više od godinu dana. Zapravo, svi dokumenti se šalju u prosjeku godinu dana prije početka samog studijskog programa, što znači da je optimalno vrijeme pripreme za inozemni studijski pothvat čak dvije godine prije početka programa. To će vam vrijeme zasigurno brzo proletjeti jer će biti potrebno pripremiti svu prijavnu dokumentaciju koja najčešće uključuje: prijevode obrazovnih dokumenata (diploma, prijepis ocjena), životopis, pisma preporuke, rezultate standardiziranih testova (npr. TOEFL, GMAT, GRE, SAT...) i sl.

studiranje u inozemstvu

torske studije. I na tom području Europa je pripremila program pod nazivom Erasmus Mundus u kojem Hrvatska može sudjelovati preko programa Western Balkan Window budući da još nije punopravna članica. U ovoj akademskoj godini preko spomenutog programa u ino-

zemstvo je otišlo trinaestero naših studenata, kojima su pokriveni svi troškovi boravka i studiranja u inozemstvu takozvanim grantovima od prosječno 20.000 € godišnje. Troškovi su često najvažnija stavka prilikom planiranja inozemnog studijskog iskustva, stoga je po-

trebno napomenuti da su trenutno na portalu **www.stipendije.info** otvorena 103 natječaja za inozemne stipendije. Ponuda je šarolika i svatko zainteresiran trebao bi pronaći nešto za sebe.

* novinarka **Universitasa**

7. Što ako ne vladam dobro engleskim?

Studenti misle da je položiti ispit ili odslušati seminar na engleskom jeziku u najmanju ruku dvostruko teže od polaganja na hrvatskom, pogotovo za studente koji se ne mogu pohvaliti izvrsnim znanjem jezika. Ti su strahovi često neopravdani i istina je da je dovoljno solidno znanje, a takvu razinu možete dostići tečajevima ili samostalnim učenjem upravo u razdoblju prijave i čekanja na rezultate. Ne zaboravite da ćete boravkom vani svaki dan usavršavati jezik, dok jednom sebe ne uhvatite da razmišljate na njemu.

8. Predstavite se u najboljem svjetlu

Većina natječaja traži od kandidata da napišu esej, odnosno motivacijsko pismo. Nemojte ovo shvatiti kao formalnost, nego iskoristite priliku predstaviti se na najbolji mogući način. Naglasite svoj entuzijazam, objasnite osobne i profesionalne razloge za studiranjem u inozemstvu, navedite što točno očekujete i kako će vam to iskustvo pomoći u daljnjem školovanju ili traženju posla. Ne zaboravite navesti sve dodatne kvalitete koje posjedujete jer se one itekako cijene na stranim sveučilištima (postignuća u sportu,

volonterski rad, sudjelovanje na projektima...). Ukratko, pokažite koliko vam je pružena prilika dragocjena.

9. Budite optimistični

Trebate znati da je studiranje u inozemstvu i to još besplatno studiranje veliko postignuće. Budite ponosni na svoj angažman i zadovoljni učinjenim, bez obzira na to hoćete li dobiti stipendiju ili „upasti“ na neko strano sveučilište. Sama činjenica da ste se potrudili, ukazuje na to da razmišljate o novim izazovima i planirate razvoj karijere. Uostalom, u budućnosti možete očekivati sve veći broj drugih stipendija i raznih programa koji samo čekaju na vašu prijavu.

10. Po potrebi prilagodite ciljeve

Ukoliko iz nekog razloga niste uspjeli realizirati studiranje u inozemstvu, razmislite o drugim mogućnostima. Među europskim studentima jednako je česta mobilnost potaknuta isključivo usavršavanjem stranog jezika (u okviru raznih tečajeva i programa) ili studentskom praksom. Europa ubrzano radi na razvoju svih vidova mobilnosti, jedino što trebate jest držati oči otvorenima!

Darija Bralić

Vječni pečat akademskom i osobnom životu

Zadnja tri mjeseca prošle godine imala sam priliku, čast i zadovoljstvo na vlastitoj koži iskusiti što znači «mobility shema». Naime, u okviru Tempus projekta, u koji sam se uključila zahvaljujući profesoru Arsenu Bačiću, dobila sam stipendiju na britanskom Staffordshire University u gradu Stoke on Trent. Tamo sam uz još petero kolega stipendista, također s Pravnog fakulteta, odslušala i položila četiri predmeta. Ispiti se sastoje od pisanja dva eseja po predmetu. Eseji su kombinacija stečenog znanja utemeljenog na predavanjima,

Marina Šare

istraživačkog rada u knjižnici, pročitane literature različitih autora, osobnog osvrta i vlastite kritičke analize. Nismo imali klasična predavanja, ex cathedra, kao što je uobičajeno u Hrvatskoj. Radili smo u manjim grupama s najviše 10 ljudi, a od nas se zahtijevalo da na predavanja dođemo pripremljeni i sposobni diskutirati te iznijeti vlastiti stav o unaprijed određenoj temi. Upravo taj rad u manjim grupama potiče neformalnu i ugodnu atmosferu, a profesorima ostavlja dovoljno vremena detaljno odgovoriti na naša pitanja. Inače, cijeli fakultet, počevši od referade pa do profesora i dekana zrači optimističnom atmosferom, gotovo euforijom, koja djeluje poticajno na sve. Kad sam se odlučila na ovo putovanje, bila sam svjesna nekih prednosti koje će mi ono zasigurno donijeti, poput stečenog znanja na međunarodnom području prava te značajnog unaprijeđenja engleskog (stručnog, pravnog) jezika. Ali ova pustolovina značila je i puno više. Ostavila je vječni pečat na moj život, kako akademski, tako i osobni. Proširila je moje vidike, a od novih kolega učinila je prijatelje. Posebno iskustvo je suživot u multietničkoj sredini. Komunikacija, razmjena iskustva i običaja s ljudima iz različitih kulturoloških sredina pridonijela je mojem većem razumijevanju istih te me obogatila kao osobu. Naime, «hall» smo dijelili sa Kinezima, a naši susjedi su bili iz Njemačke, Češke, Francuske, te Trinidada i Tobaga. U sjećanju će mi uvijek ostati tradicionalni božićni ručak koji smo Andreja, Franco, Miro i ja pripremili te reakcije naših „cimerica“ iz Pekinga nakon što su po prvi put u životu probale sarme i francusku salatu. U znak zahvalnosti i želje da i mi osjetimo dašak njihove kulture, one su nam pripremile kinesku večeru. Stipendiju u inozemstvu preporučila bih svakome. Kad bi mi se opet pružila ovakva prilika, prihvatila bih je bez ikakve dvojbe. Meni je ovo bilo veliko, pozitivno životno iskustvo i zahvalna sam svima koji su mi ga omogućili.

Marina Šare, studentica 5. godine Pravnog fakulteta u Splitu

Ogromno životno iskustvo

U pilot projektu Erasmus imala sam sreću da sam dobila stipendiju i priliku za studiranje na Ekonomskom fakultetu u Anconi. S obzirom da sam tada bila apsolventica sa statusom dva nepoložena ispita do kraja studiranja, u Anconu sam išla s namjerom pisanja dijela diplomskog rada. Kad bih radila sažetak cijelog dvomjesečnog boravka u Italiji, gledam na to kao pozitivno iskustvo. U početku nije bilo laganost. Trebalo se naviknuti na novu okolinu, državu, a prije svega jezik koji nije materinski. Međutim, s vremenom sam prešla i te barijere. Dobila sam mogućnost učenja jezika, snalaženja u različitim situacijama i najvažnije, stekla sam ogromno životno iskustvo. Upoznala sam veliki broj studenata iz drugih zemalja, putovala i uživala u svakom trenutku. Kad bih mogla savjetovati studente, toplo bih im preporučila studiranje na fakultetu u inozemstvu. Danas, kad me jedan ispit dijeli od statusa diplomiranog ekonomista, nadam se da će mi se u budućnosti otvoriti mogućnost za daljnjim obrazovanjem. Želja za učenjem i stjecanjem novih znanja jedini je način za kvalitetne korake prema naprijed.

Marina Tomas, studentica Ekonomskog fakulteta u Splitu

Marina Tomas

rangiranje sveučilišta

Glavne suvremene metode

Rangiranje visoko obrazovnih institucija postalo je ključni dio procesa nacionalnog osiguranja i kontrole kvalitete te se očekuje da će sve više zemalja u skoroj budućnosti pokušati poboljšati svoju poziciju na listama rangiranja. Zadnjih nekoliko godina najčešće spominjane metode rangiranja su "Berlin principle", "Shanghai ranking", i "Webometrics". U posljednje su vrijeme rezultati rangiranja naših sveučilišta pobudili veliko zanimanje akademske zajednice i šire javnosti te ponudili i razna kontroverzna tumačenja kako stručnjaka, tako i medija. Ključni uzroci slabog plasmata hrvatskih sveučilišta su niska razina znanstvene aktivnosti i mali broj zapaženih znanstvenih rezultata koji su uz to, slabo predstavljeni na web stranicama. Očito, za poboljšavanje ranga naših sveučilišta trebat ćemo djelovati paralelno na nekoliko razina.

Piše:
ROKO ANDRIČEVIĆ

Rangiranje sveučilišta, kao globalni fenomen, postaje sve značajnija komponenta u strateškom razvoju visokog obrazovanja u većini zemalja u svijetu i zasigurno će uskoro postati glavni kriterij vrednovanja visokih učilišta kako na nacionalnom tako i na međunarodnom nivou. Rangiranje sveučilišta i ostalih visoko obrazovnih institucija ima za svrhu:

- odgovarati društvu (civilna misija) o sveučilištu kao proizvođaču i prenositelju informacija i znanja, odgovornom za izvrsnost u istraživanju i razvoju visoko profiliranih stručnjaka
- stimulirati kompetitivnost između visoko obrazovnim institucijama na nacionalnoj i međunarodnoj razini
- osigurati lakše donošenje odluka o financiranju visokog obrazovanja
- omogućiti bolje uočavanje razlika među institucijama, različitim programima i disciplinama
- definirati mjeru kvalitete visokog obrazovanja unutar pojedine zemlje
- nuditi komplementarnu informaciju različitim akreditacijskim agencijama

Zbog svih navedenih razloga rangiranje visoko obrazovnih institucija postalo je ključni dio procesa nacionalnog osiguranja i kontrole kvalitete, te se očekuje da će sve više zemalja u skoroj budućnosti nastojati poboljšati svoju poziciju na listama rangiranja. U posljednje su vrijeme rezultati rangiranja naših sveučilišta pobudili veliko zanimanje akademske zajednice i šire javnosti te ponudili razna kontroverzna tumačenja kako stručnjaka, tako i medija.

Danas najčešće spominjane metode rangiranja su "Berlin principle", "Shanghai ranking", i "Webometrics". Ove su metode u praksi zadnjih 6-7 godina i otvorile su niz različitih pitanja kako u akademskoj zajednici tako i u medijima.

"Berlin Principles" kao metoda rangiranja visoko obrazovnih institucija

Međunarodnu grupu eksperata za rangiranje (IREG) osnovao je 2004. UNESCO u Bukureštu, s ciljem da pripreme kriterija za rangiranje visokih učilišta. Na sastanku u Berlinu 2006. godine IREG je usvojio kon-

cept principa za rangiranje kvalitete i dobre prakse visokih obrazovnih institucija koji je po mjestu sastanka nazvan "Berlin Principles".

Ova metoda daje primat infrastrukturi institucije (28%), potom kvaliteti zaposlenih (25%) i kvaliteti studenata (19%), te studentskim objektima (18%) i broju ponuđenih kolegija (10%). Infrastruktura institucije predstavlja površine učionica, laboratorije, knjižnice i sve ostalo što su Institucionalna pomagala u nastavi i znanstvenom radu. Studentski objekti su tu izdvojeni kao poseban kriterij.

Br.	Kriterij	Bodovi
1	Infrastruktura	280
2	Kvalitet nastavnika	250
3	Kvalitet studenata	190
4	Studentski objekti	180
5	Ponuđeni kolegiji	100
Ukupno		1000

Za više informacija o raspodjeli bodova potražiti na stranici: http://www.varsityadmission.com/Bangladeshi_University/Ranking/Ranking_Methodology/?Design=table

Ova metoda je primjer rangiranja s naglaskom na komparativnu mjeru što znači da budućim studentima i njihovim roditeljima može pomoći u izboru. Visoko rangirana sveučilišta imaju najbolju infrastrukturu studiranja kako za profesore tako i za studente. No, prema ovoj metodi najbolje rangirana sveučilišta ne garantiraju i najbolje rezultate studiranja, niti jaku znanstvenu komponentu. Budućim studentima i njihovim roditeljima-starateljima metoda "Berlin Principles" pruža značajnu pomoć pri izboru mjesta studiranja jer jasno pokazuje koje sveučilište za određenu cijenu nudi najbolje studijske uvjete.

Rangiranje po "Shanghai metodi"

U svjetskoj akademskoj zajednici u novije je vrijeme veliku pozornost izazvala Shanghai metoda rangiranja. Prvi je put objelodanjena 2003. od strane Jio Tong sveučilišta s ciljem da postavi "benchmark" pozicije kineskih sveučilišta u globalnom kontekstu, te da osigura način mjerenja njihovog napretka. Sveučilišta se po Shanghai metodi uspoređuju i evaluiraju na temelju šest kvantitativnih indikatora. Osnovni kriterij postavlja težište na znanstvenu djelatnost. U sklopu

svjetskog vrednovanja sveučilišta

Kriteriji	Indikatori	Težina
Kvalitet obrazovanja	1. Broj onih koji su dobili Nobelovu nagradu ili nagradu unutar znanstvenog područja od 1901	10 %
Kvalitet zaposlenih	2. Broj znanstvenika koji su dobili Nobelovu nagradu u fizici, kemiji, medicini ili ekonomiji i/ili medalju u matematici od 1901.	20 %
	3. Broj visoko citiranih znanstvenika u područjima prirodnih znanosti, medicine, tehničkih znanosti, fizike i društvenih znanosti.	20 %
Znanstveni rezultati	4. Broj članaka objavljenih u časopisima "Nature" i "Science" nakon 2003.	20 %
	5. Broj članaka na listama "Thompson Scientific's Science Citation Index Expanded" i " Social Sciences Citation Index.	20 %
Veličina institucije	6. Rezultat s težinskim koeficijentom od gornjih 5 indikatora podijeljen s brojem zaposlenih (ekvivalent zaposlenih u punom random vremenu). Ako se broj zaposlenih ne može dobiti koriste se rezultati prvih pet indikatora.	10 %

Indikatori i težinsko vrednovanje u Shanghai metodi rangiranja

Shanghai rangiranja 40% otpada na mjerenje kvalitete zaposlenih profesora i njihovih znanstvenih rezultata a 10% na kvalitet obrazovanja i veličinu institucija. Za svaki indikator najbolje rangiranoj instituciji dodjeljuje se ocjena 100, dok se sve ostale institucije rangiraju kao postotak od najbolje rangirane institucije. Tablica u nastavku pokazuje detalje kriterija i vrjednovanja.

Webometrics metoda rangiranja sveučilišta

Temeljni cilj uvođenja rangarinja sveučilišta korištenjem Webometrics metode je promocija objavljivanja na webu te široka podrška otvorenom pristupu znanstvenim radovima i ostalim akademskim publikacijama od općeg interesa. Web indikatori također predstavljaju vrlo koristan način za rangiranje visoko obrazovnih institucija, jer se ne temelje samo na broju posjeta web domenama sveučilišta, već na globalnoj vidljivosti i učinkovitosti sveučilišta. Web indikatori daleko kvalitetnije pokazuju globalnu sliku sveučilišta jer se mnoge aktivnosti profesora i znanstvenika vrjednuju kroz nji-

hovu prisutnost i vidljivost na web domenama.

Webometrics rangiranje sveučilišta u svijetu koristi indikator označen s WR koji uzima u obzir sljedeću kombinaciju:

$WR = 2 \times \text{rang (S)} + 1 \times \text{rang (R)} + 1 \times \text{rang (Sc)} + 4 \times \text{rang (V)}$
gdje je
rang (S) = broj objavljenih web stranica – 25%,
rang (R) = broja „rich“ datoteka tj. datoteka tipa pdf, ps, doc i ppt – 12,5 %
rang (Sc) = broja radova prikupljenih pomoću Google znalca ("Google Scholar") – 12,5%
rang (V) = ukupni broj vanjskih (dolaznih) linkova – 50%.

Webometrics stavlja naglasak na promicanje elektronskih publikacija (što je moguće više na engleskom jeziku). Kombiniraju se rezultati nekoliko tražilica (Google, Google Scholar, Yahoo, Live, Exalead and Alexa) koje mjere tri ključna aspekta kod akademskih web stranica; : veličinu odnosno količinu objavljenih informacija, vidljivost koju čini broj citiranih stranica (dolaznih linkova) te popularnost, odnosno broj posjeta i posjetitelja.

Region/Countries (Jul'09)		Top 100	Top 200	Top 500	Top 1000	Total
North America	7	71	106	180	334	3537
USA	us	65	94	155	296	3328
Canada	ca	6	12	25	38	203
Europe	55	21	62	232	417	4752
United Kingdom	uk	5	10	36	70	236
Germany	de	2	14	49	63	403
Italy	it	1	4	17	38	201
France	fr		1	8	36	597
Asia	33	5	19	50	147	4697
Japan	jp	3	7	13	50	722
Taiwan	tw	1	5	14	35	158
China & HK	cn/hk	1	4	11	25	1158
Korea	kr		1	6	12	394
Latin America	35	2	6	21	58	3042
Brazil	br	1	5	12	32	1541
Mexico	mx	1	1	4	6	460
Oceania	12	1	6	14	35	135
Australia	au	1	6	13	28	82
Arab World	22		1	2	4	528
Africa	38			1	5	345
WORLD	202					17036

Google scholar

Google scholar je pomagalo koje omogućava znanstvenicima, te svim zainteresiranim da na Internetu lociraju najrazličitiju znanstvenu literaturu, primjerice: znanstvene časopise, sažetke, magistarske i doktorske radove, separate, radove prije formalnoga objavljivanja, tehnička izvješća sa sveučilišta, akademskih ustanova, stručnih društava i istraživačkih skupina, članke priopćenja iz zbornika, knjige i poglavlja u knjigama, prezentacije u PowerPointu, radove već objavljene negdje drugdje. Google scholar nastao je zbog potrebe da se već dostupni dokumenti na internetu lakše lociraju i međusobno povežu. Google je ovom pretraživaču znanstvene literature dodao i pokazatelj citiranosti i na taj način omogućio povezivanje radova određene tematike, no istodobno i vrijednosno rangiranje. Google Scholar prvi je internetski pokazatelj citiranosti. Za to se koristi software "Publish or Perish" koji se može besplatno preuzeti s web stranice <http://www.harzing.com/pop.htm>

Pri konačnom rangiranju veličina i vidljivost uzimaju se u omjeru 1:1, no da bi se naglasila raznolikost akademskih sadržaja, veličina je podijeljena na ukupan broj stranica (html) na web domeni i na broj datoteka (pdf, doc, rtf, ppt i ps). Budući da sve datoteke na web stranici ne moraju imati sadržaje akademskog tipa, uzima se u obzir također i broj članaka u Google Scholar-u, za kojeg se smatra da je najrelevantniji za lociranje znanstvene literature (čak i u usporedbi s Web of Science i Scopus).

postavlja link stručna i upoznata s tematikom.

Webometrics metoda danas se najviše koristi i najraširenija je od svih drugih metoda što se vidi iz donje tablice. Ovo rangiranje ne odnosi se samo na znanstveni rezultat već i na ostale indikatore koji daju sveobuhvatniju sliku visoko obrazovne institucije.

Sljedeća tablica prikazuje broj zemalja i njihova sveučilišta u prvih 1000 rangiranih Webometrics metodom, čime stičemo sumarnu sliku stvarne pokrivenosti sveučil-

nica, istraživački odsjek, studentski program,... imaju svoju zasebnu domenu) ili su nedavno mijenjali ime domene.

Ovaj problem nalazimo i na Sveučilištu u Splitu jer Webometrics mjerenja obuhvaćaju jedino web stranicu rektorata www.unist.hr. Međutim, problem domene je manji dio ukupnih problema rangiranja naših sveučilišta. Važniji problemi su znanstvena aktivnost i premali broj znanstvenih rezultata koji su uz to i vrlo slabo predstavljeni na web stranicama. Stoga, u cilju poboljšanja ranga Sveučilišta u Splitu trebalo bi istovremeno djelovati na više razina:

1. Uvesti virtualno objedinjavanje web prostora Sveučilišta unutar domene Sveučilišta (prema preporuci CARNeta i Srca) te evidentirati sve web stranice koje koriste pojedini odsjeci, studentski programi, znanstveni timovi ili profesori sastavnica Sveučilišta, a koje nisu unutar domene niti jedne sastavnice
2. obogatiti web stranice elektronskim publikacijama, multimedijalnim sadržajima, on-line predavanjima i ostalim sličnim sadržajima i to ne samo na hrvatskom nego i na engleskom jeziku, vidljivom u svim metodama rangiranja
3. web stranice izraditi na engleskom jeziku: sastavnice koje ih nemaju trebaju taj problem razmotriti iz iskustva web stranica rektorata, Studija mora, Studija forenzike te Građevinsko-arhitektonskog fakulteta

CRITERIA	WR (webometrics)	ARWU (Shanghai)
Univ's Analyzed	15000	3000
Univ's Ranked	5000+	500
Quality of Education		Alumni Nobel&Field 10%
Internacionalization		
Size	Web Size 20%	Size of Institution 10%
Research Output	Rich Files 15%	Nature & Science 20%
	(Google) Scholar 15%	SCI & SSCI 20%
Impact	(Link) Visibility 50%	Highly Cited Res'ers 20%
Prestige		Staff Nobel&Field 20%

Usporedba svjetskih sveučilišta i njihov broj obuhvaćen s Webometrics i Shanghai metodom

Vidljivost se očituje brojem pojavljivanja nekog sadržaja na drugim web stranicama. Ovaj indikator je vrlo važan. Samo određeni djelatnici, oni koji kreiraju ili editiraju web stranice, mogu dodati link tj. „sitation“ (sitation=site citation). Tako se osigurava vjerodostojnost i akademsko značenje linkova, jer se pretpostavlja da je osoba koja

lišta u svijetu tom metodom

Kako poboljšati rangiranje Sveučilišta u Splitu

Jedan od razloga lošeg plasmana velikog broja sveučilišta leži u činjenici što imaju više od jedne domene (npr. svaki fakultet, knjiž-

Veličina(S) = broj stranica, pretraživač Google, syntax site:domain
Vidljivost (V) = vanjski linkovi, pretraživač Yahoo! Search, syntax linkdomain:domain -site:domain
"Rich" datoteke (R) = pdf+doc+ppt+ps, pretraživač Google, syntax site:domain filetype:format
Broj znanstvenih radova i citiranost (Sc), pretraživač Google Scholar, syntax site:domain

	S	V	pdf	doc	ppt	ps	R	Sc
Sveučilište Harvard	20,400,000	3,290,000	1,900,000	126,000	52,600	108,000	2,186,600	2,250,000
Sveučilište u Ljubljani	2,100,000	108,000	308,000	59,700	18,300	2,100	388,100	12,100
Sveučilište u Zagrebu	642,000	28,900	54,300	11,500	5,600	184	71,584	657
Sveučilište u Zadru	159,000	10,800	7,290	3,910	175	0	11,375	268
Sveučilište u Splitu	24,600	3,820	4,080	1,110	107	0	5,297	49
Sveučilište u Splitu*	241,018	2,000	21,918	3,526	1,190	46	26,680	649
Sveučilište u Rijeci	14,900	4,530	3,160	555	74	3	3,792	24

* sa uključenim sastavnicama u domenu unist.hr

Usporedba Sveučilišta u Splitu sa Sveučilištima u Zagrebu, Zadru, Rijeci, Ljubljani, te sa Sveučilištem Harvard kao sveučilištem svjetske klase. Za svaki pojedini indikator navedene su tražilice koje su korištene

Prve promocije na Sveuč

Diplomirani inženjeri/ inženjerke arhitekture

ALUJEVIĆ TOMISLAV, BEGONJA IVAN, BODRUŽIĆ MIRNA, ĐILAS MIRTA, GLAVINIĆ DAMIR, KOVAČEVIĆ NINA, MATUŠIN TOMISLAV, MELADA LUCIJA, MELNIK MARIO, NOVAKOVIĆ MAJA, PAJIĆ SANDRA

Inženjeri/inženjerke građevinarstva

BALIĆ VICKO, BARIĆ ANDREJ, BARTULOVIĆ ZDRAVKO, ČOTA MARKO, DANOLIĆ MARIO, DERANJA ANTONIO, ĐANOVIĆ MATKO, ERCEG VJENCESLAV, FRANJGA ŽARKO, IKIĆ IVAN, IVANIŠEVIĆ IVAN, JELAVIĆ ANTONIJA, JUKIĆ JURE, JURIČIĆ JELA, KAVAZOVIĆ ADIS, KISIĆ IVICA, KOSOR MATE, KRALJ MLADEN, KRAJINOVIĆ IVAN, KRSTIĆ MIROSLAV, KURBAŠA JOSIP, LOVRINČEVIĆ IVANA, LJUBIČIĆ MLADEN, MARIĆ JOSO, MAROVIĆ STIPE, MARTINIĆ IVAN, MARTINIĆ LEO, MATIĆ MATE, MATIJAŠ ROKO, MEDIĆ MARE, MIHOČ MATE, MIHOVILOVIĆ MAGDA, MILANOVIĆ ROBERT, MILETIĆ MARIN, MINDOLJEVIĆ TONI, OSTOJIĆ MAJA, PAVLOVIĆ JOSIP, PLEIĆ ANITA, RESTOVIĆ ANTONIO, RNJAK GORAN, SIRIŠČEVIĆ DORIS, SMOLJKO IVAN, STRIČEVIĆ DANIEL, STRUNJE MATKO, ŠKARIČIĆ IVO, TOKIĆ BOŽO, VRCAN GORAN, VUJICA MARINA, ŽDERO RENATA

Diplomirani inženjeri/inženjerke građevinarstva

ANTUNOVIĆ MARINA, BALOEVIĆ GORAN, BAKOVIĆ FRANO, BANDIĆ IVAN, BARBARIĆ MARIJA, BILAČ MARIO, BLOKŠIĆ MLADEN, BODUL ANA, BOROVINA MARIJA, BOŠKOVIĆ IVANA, BREKIĆ SANDRA, BUGARIN DANIEL, CVITANOVIĆ IVANA, ČELIĆ DINKO, ČUTUK GRGO, DRAGOVIĆ ĐURĐICA, DRAŠKOVIĆ IGOR, DŽEKO JELENA, FEJZIĆ AIDA, GORETA HRVOJE, GRBEŠA VELJKO, JAŽO MARKO, JELIČIĆ DENIS, JURIĆ IVANA, JURKO ANTE, KALINIĆ ANITA, KARAČIĆ MAJA, KOJUNDŽIĆ ANTUN, KOMŠO DEJAN, KRISTIĆ JOŠKO, KURTOVIĆ MARKO, KUZMANIĆ IVA, LASIĆ IVO, LEVI LEA, LOKAS MARIO, LUKIĆ ISIDOR, MARELJA BORIS, MATKOVIĆ ANA, MATULIĆ PETAR, MIHOVILOVIĆ ALEKSANDAR, MILARDOVIĆ ANTONIO, MINDOLJEVIĆ TONI, MRŠO STIPE, PAJIČIĆ PETAR, PAJOVIĆ TONI, PESIĆ SANJA, PEŠO JURE, PUDAR TONI, PUPIĆ-BAKRAČ TOMISLAV, RADUNIĆ NERA, RAJKOVIĆ DANIELA, RAŠKOVIĆ PETRA, RODIĆ IVAN, ROŽIĆ IVANA, ŠIPINA MARIJA, SKANCE LUKA, SUNARA ANTE, ŠARIĆ DEANA, ŠARIĆ GLORIA, ŠKRABANIĆ TONI, TENTE IVAN, TOMAŠ IVANA, VLASTELICA GORAN, VRANDEČIĆ VEDRAN, VRCA MARKO, VUKUŠIĆ PETAR

SINIŠA ANTONIJEVIĆ znanstveno područje tehničkih znanosti, polje elektrotehnika, grana radiokomunikacije

DAR KOSTOVIĆ znanstveno područje tehničkih znanosti, polje strojarstvo, grana proizvodno strojarstvo

SANDRO NIŽETIĆ znanstveno područje tehničkih znanosti, polje temeljne tehničke znanosti, grana termodinamika

PETAR BAČIĆ znanstveno područje društvenih znanosti, polje pravo, grana ustavno pravo

ilištu u Splitu A.D. 2010.

MARIN DESPALATOVIĆ znanstveno područje tehničkih znanosti, polje elektrotehnika, grana elektrostrojarstvo

VICKO DORIĆ znanstveno područje tehničkih znanosti, polje elektrotehnika, grana radiokomunikacije

MATE JURJEVIĆ znanstveno područje tehničkih znanosti, polje strojarstvo, grana brodsko strojarstvo

SVEČANA PRISEGA DOKTORA ZNANOSTI

Svečano prisežem da ću biti vjeran, odnosno vjerna načelima znanstvenog istraživanja i boriti se za znanstvenu istinu, te da ću se u primjeni znanstvenih istraživanja voditi dobrobiti svoje domovine, svoga naroda i cijelog čovječanstva.

MIROSLAV LABOR znanstveno područje tehničkih znanosti, polje kemijsko inženjerstvo, grana analiza, sinteza i vođenje kemijskih procesa

SANDRA SVILOVIĆ znanstveno područje tehničkih znanosti, polje kemijsko inženjerstvo, grana reakcijsko inženjerstvo

LADISLAV VRSALOVIĆ znanstveno područje tehničkih znanosti, polje kemijsko inženjerstvo, grana analiza, sinteza i vođenje kemijskih procesa

NENES MEDIĆ MUSA znanstveno područje društvenih znanosti, polje pravo, grana međunarodno pravo

ROBERT PEČEK znanstveno područje društvenih znanosti, polje pravo, grana građansko i građansko procesno pravo

DEANA BREŠKI znanstveno područje tehničkih znanosti, polje građevinarstvo, grana prometnice

Magistri prava

Na svečanoj promociji održanoj 16. prosinca na Pravnom fakultetu promovirano je 17 magistara koji su akademski stupanj magistra društvenih znanosti – znanstveno polje pravne znanosti – stekli na Poslijediplomskom znanstvenom studiju „Pomorsko pravo i pravo mora“ Pravnog fakulteta. **Titule magistrice/a znanosti dodijeljene su** Maji Markovčić- Kostelac, Dejanu Bodulu, Tomislavu Jukiću, Vinku Fabjanoviću, Goranu Bučeviću, Martini Vuknić, Petru Strmoti, Tonću Panžiću, Robertu Baljkasu, Ivani Erceg Čurić, Ivanu Zečeviću-Tadiću, Jakobu Nakiću, Petri Perišić, Ivani Ljubičić, Leni Grbić, Sonji Vizjak

Filozofski fakultet

Svečana promocija prve generacije sveučilišnih i stručnih prvostupnika (baccalaureus-a) Filozofskog fakulteta u Splitu održana 19. prosinca **kroatistika i anglistika:** Ivana Balint- Feudvarski, Antonija Bajić, Jelena Mijatović, Ivan Peček, Ivana Vukas; **kroatistika i talijanistika:** Branka Dujilović, Danijela Eterović, Ivana Hrga, Ana Leko, Marita Tabula, Marina Zoko, Marina Žarković; **kroatistika i povijest:** Marijan Buljan, Antonija Matić, Tihana Paladin, Anita Zagorac; **kroatistika i filozofija:** Gabrijela Bašić, Katarina Vlahović; **anglistika i talijanistika:** Nikolina Babić, Sanja Jukić, Tijana Golac, Marija Kovačević, Josipa Matić, Lea Munjiza, Ana Penić, Dragana Rajić, Zdravka Šundov, Erna Vladislavić; **anglistika i povijest:** Toni Santrić, Fanika Šimović; **anglistika i filozofija:** Ljudevit Hanžek; **povijest i filozofija:** Ivana Jakovčević, Domagoj Kuzmanić, Jure Kulišić; **povijest umjetnosti i filozofija:** Klaudia Soldatić; **sociologija:** Danijel Baturina, Martina Bešker Tina Božić, Ivana Brstilo, Majda Čuvčić, Mirela Despotović, Ana-Marija Džakula, Daniela Hrga, Katarina Konsa, Ivana Lučić, Ana Matić, Ivan Perić, Ada Reić, Dino Rudić, Diana Šutalo, Maja Quien, Marina Štrk; **predškolski odgoj:** Barbara Andrašić, Ana Aranza, Martina Bajan, Andrea Bandalo, Katarina Barbir, Antonia Bekavac, Ana Bonković, Darija Delić, Tanja Gabelić, Matea Horvatić, Emanuela Kuliš, Matea Kustura, Marija Lulić, Jelena Ljubica, Ina Majstorović, Marijana Konsa, Ivana Lasić, Antonia Marušić, Jelena Matas, Slavica Matošević, Neda Mirčić, Irena Nadjalin, Petra Nardelli, Ivana Nejašmić, Zlata Petričević, Dijana Petrić, Marina Perković, Doris Pervan, Zrinka Radić, Ivana Tadin, Olga Sekulović, Marijana Selak, Ana Stipović, Petra Šerka, Frančeska Tomaš, Ana Uljević, Dubravko Vukovac, Emanuela Zavoreo

počasni doktorat

‘Navezanost na Hrvatsku - nasljedstvo koje nikada nisam odbacio’

Poštovane gospođe i gospodo, cijenjeni uzvanici, drage kolegice i kolege,

velika mi je čast i izuzetno zadovoljstvo, primiti titulu koju mi danas dodjeljujete. To je s vaše strane jedan način iskazivanja počasti Sveučilištu kojeg predstavljam, kao i zemlji, Francuskoj, čiji sam građanin.

Želim vam zahvaliti za dodjeljenu titulu, koja se u svakom slučaju nadodaje drugima, ali će ona u mom srcu zauzimati posebno mjesto, iz razloga koji ću izložiti u razmišljanjima koja slijede i koja se tiču mojih navezanosti na Hrvatsku, koja je moja domovina oduvijek.

U mojoj osobi, htjeli ste nagraditi sveučilišnog profesora, ali u isto vrijeme, vi ste odlikovali i sina hrvatskih iseljenika, koji je proizašao iz hrvatskog naroda. Istovremeno ste istakli vašu koncepciju pripadnosti hrvatskom narodu, koju i ja dijelim.

Za mene, kao uzbuđenog čovjeka u ovom trenutku, nema puno načina da se izrazi zahvalnost. Jedini način jesu riječi, ali poteškoća je u pronalaženju onih pravih. Vjerujem, kad se to mene tiče, da su prave riječi upravo one koje mi dolaze iz davnine, to jest, one koje me povezuju s mojim korijenima jer život nas, kako u svojim najbanalnijim tako i u najsvečanijim trenucima, uvijek upućuje na naše podrijetlo.

Svatko od vas zna da postoje neke zemlje za koje imamo osjećaje simpatije, dok za neke druge pokazujemo ravnodušnost, ali uvijek postoji jedna zemlja, jedno mjesto, kojima iskazujemo posebnu ljubav. U mom slučaju to je Hrvatska i to je Split.

To je upravo ona ljubav, koja je, u teškim trenucima po ovu zemlju i njen narod, potaknula mene i nekolicinu drugih, izjaviti jasno i glasno, na francuskoj političkoj sceni, koja je ponekad više sličila boksačkom ringu gdje se trebalo primiti i zadati udarce, da smo “ponosni što smo Hrvati”.

Kako sam i po čemu sam Hrvat? Rekao bih da sam to više izborom i voljom, nego igrom slučajja ili na papiru.

Ovo viđenje, dakako ne obvezuje nikoga do li mene samog. Radi se o mojem osobnom viđenju, kako bih objasnio razloge mogeg angažmana, i kako bih rekao, što za mene, kao pravnika i politologa, koji je

Zahvala profesora emeritusa Marca Gjidare povodom dodjele počasnog doktorata Sveučilišta u Splitu, na Dan Sveučilišta 9. prosinca 2009. u Muzeju hrvatskih arheoloških spomenika u Splitu

tijekom čitave svoje karijere, nastojao služiti Hrvatskoj, znači « biti Hrvat ». Tijekom cijeloga svog radnog vijeka, nastojao sam što bolje upoznati Hrvatsku i Hrvate u Francuskoj, a Hrvatskoj doprinjeti kako bi se poboljšale njene institucije, preko razmjena između francuskih i hrvatskih stručnjaka.

Akademski građanin je, po samoj definiciji, čovjek otvorena duha prema svijetu. Ali isto tako, ostaje ukorijenjen u jednu kulturu, sastavljenu od različitih elemenata: onih koje je dobio u naslijeđe te onih koji mu dolaze iz njegove okoline i koje je usvojio tijekom života. Navezanost na Hrvatsku, kao zemlju, kao narod, kao identitet, povjerena mi je u trenutku mog rođenja. To je nasljedstvo koje nikada nisam odbacio.

U Francuskoj, kao i u Hrvatskoj, naciju čini njena književnost, njena povijest, koja se treba naučiti u ime budućnosti, kako bi se mogla ovladati, a ne da bude nametnuta od drugih. Upravo tako sam naučio poštivati i voljeti ovu kombinaciju zajedničkog naslijeđa i zajedničke nade u budućnost.

Jer, biti Hrvat nije samo zajedničko nasljedstvo, to je također i projekt. O kakvom se projektu za Hrvatsku radi, u vrijeme kada se govori samo o europeizaciji i globalizaciji, i kada se nameće unifor-

mizacija gotovo na svim područjima života i ljudskih aktivnosti?

Biti Hrvat znači biti Europljanin, još odavno, i prije nego li je sama Europa to shvatila. Primjer Europske unije pokazuje, da biti Europljanin predstavlja jednu specifičnu kombinaciju, između promoviranja zajedničkih interesa i očuvanja životnih nacionalnih interesa. To je jedan način da se ostvari pomirba između ciljeva europske zajednice i nacionalne koristi, a to znači biti svjesni da Europska unija kojoj Hrvatska teži, jest zajednica prava, koja se stvara pravom i funkcionira po vlastitom pravu. Poznavanje ovoga prava, omogućuje da se podsjeti Europu na njene ideale, kada postoji sklonost da zaboravi ta ista pravila koja je ona sebi dala.

Suprotno jednoj uvriježenoj ideji, europska integracija i globalizacija nisu nigdje shvaćane kao negiranje države i nacije. Kada se to dogodi, svi dijelovi javnog mijena reagiraju, bez obzira na njihova politička usmjerenja.

S aktualnom ekonomskom i financijskom krizom, svjedoci smo povratka države na političku scenu. Ova je kriza poljuljala mit o uniformizaciji i mit o jednoj civilizaciji u kojoj pojedinci neće više imati potrebu za nacionalnom ukorijenjenosti. Pretjerano hvaljenje zabora-

va nacionalne pripadnosti, vodi odbacivanju solidarnosti i sprječava da se pobijede krizne situacije.

Svaki zajednički projekt traži da se oko njega mobilizira. U Hrvatskoj, ova mobilizacija iziskuje da se obnovi osobno angažiranje u službi opće koristi. To ide isto tako preko ponovnog potvrđivanja, do autentičnog ostvarenja slobode, zajedno s odgovornošću. Hrvatska, mobilizirana oko jednog zajedničkog projekta, pretpostavlja također, da se dozovu u sjećanje određene bitne vrijednosti, i to u prvi plan obitelj, koja je najsolidnija veza između generacija. Jasno se vidi koliko to košta zajednicu, državu, kada se obiteljska ćelija raspadne, kada očevi i majke više ne vrše njihove odgojne dužnosti.

I kada je u pitanju odgoj građana, pravnici su prvi kojih se to tiče. Njihova zadaća jest, pridonijeti uspostavi država prava, pa čak i više, uspostavi društva prava. Svatko je dobro svjestan, da ne može biti dobre politike, dobre ekonomije, bez dobrih pravila prava, i ako smisao pravila nedostaje pojedincima.

Mnogo toga ovisi o pravnicima, sadašnjim i budućim, ako želimo: zakone koji odgovaraju potrebama društva, zakone koji se doista primjenjuju, i to na isti način za sve, pravnu sigurnost, neovisne i vrsne suce i javne službenike.

Oduvijek sam se borio za najbolju moguću Hrvatsku. To ću činiti i ubuduće, jer mislim da su ova zemlja i njen narod zaslužili, i imaju pravo imati, dobro uređenu državu, uspješnu upravu i besprijekorno pravosuđe.

Ostajem uvjeren, da se i izvana može primjetiti što može biti dobro za ovu zemlju, s obzirom na neke univerzalne vrednote. Zato sanjam dan, kada će između Hrvata koji žive diljem svijeta i Hrvata koji žive ovdje, biti postignuta savršena osmoza, za zajedničko opće dobro.

Da zaključim: vjerujem iskreno, da je danas u Hrvatskoj čovjek slobodan, i da svatko ima mogućnost izabrati između tamne i svijetle strane svoga duha. To ovisi o njegovoj osobnoj odgovornosti.

Temelji mišljenja i ponašanja slobodnog i odgovornog čovjeka, jesu svijest, lucidnost, hrabrost, altruizam, ljubav prema bližnjem, odbijanje cinizma i pasivnosti. Čovjek stvarno slobodan i odgovoran, ne može izbjeći ovim zahtjevima.

Zahvaljujem na vašem strpljenju, razumijevanju i pažnji.

Marc Gjidara
professor emeritus
Sveučilište Pantheon-Assas
(Paris-2) - Francuska

Što znači mentorstvo?

Pišu:

**DARIO SAMBUNJAK I
ANA MARUŠIĆ,
MEDICINSKI FAKULTET U SPLITU**

Prijevod članka Sambunjak D., Marušić A. „Mentoring: What's in a Name?“ objavljenog u časopisu JAMA, od 16. prosinca 2009 (volumen 302, broj 23, str. 2591-2592), s dopuštenjem vlasnika prava.

Mnogi znaju da je Mentor lik iz Odiseje, no zacijelo je malo tko svjestan da, prema Homerovom epu, nije Mentor bio taj koji je obavljao dužnost savjetnika i čuvara Odisejevog sina Telemaha. To je bila Palada Atena, božica mudrosti, koja je preuzela Mentorov lik kako bi kroz njega pomagala mladiću.¹ Kao uklet Dionisom, bogom iluzije, pojam mentora nastavlja biti izvorom prijepora sve do naših dana.

Riječ mentor i mentorstvo neporecivo imaju značajnu retoričku snagu. Ugodno je kad vas netko zove svojim mentorom. Mentorski program povećava ugled ustanove. No ti se pojmovi često rabe i kad bi mnogo prikladniji bili neki drugi. Mentorstvo se ne bi smjelo mijesati sa istovrstničkom potporom (engl., *peer support*), tutorstvom, poučavanjem (engl., *teaching*), treniranjem, nadgledanjem (engl., *supervising*), savjetovanjem (engl., *advising* i *counseling*), sponzorstvom, učenjem prema uzoru (engl. *role-modelling*), te službenim nadzorom novozaposlenih (engl., *preceptoring*). Pojmovna je zbrka uobičajena ali bezopasna u svakodnevnoj komunikaciji, moguće i iritirajuća u formalnim dokumentima i programima, no ona je štetna u znanstvenom diskursu. Primjerice, samo četiri od 34 sustavna pregleda anketnih istraživanja o pitanju akademskog mentorstva u medicini bila su ponudila sudionicima istraživanja jasnu definiciju mentora i mentorstva.² Zbog toga što su anketirani u tim istraživanjima morali razlučiti značenje tih pojmova, nije jasno koja se vrsta odnosa ili procesa zapravo istraživala. Pojmovna raznolikost navedenih situacija povećava moguću opseg pogriješaka koje ograničavaju mogućnost sabiranja rezultata istraživanja i pouzdanije procjene učinaka mentorstva.³ Iako je vjerojatno nerealno očekivati da se može uspostaviti jedna uniformna definicija mentorstva, literatura o mentorstvu pruža dovoljno uvida kojima se može razgrnuti najveći dio terminološke zbrke.

Potporna ili razvojna veza može se s pravom nazvati funkcionalnim mentorstvom – ukoliko ima određene strukturne, interakcijske i vremenske značajke.

Strukturne značajke

Strukturne značajke definiraju mentorstvo kao vezu između dviju osoba (dijadička veza) – iskusnije ili starije osobe (mentor) i manje iskusne ili mlađe (štićenik). To isključuje različite oblike istovrstničkog učenja i potpore, koje može bi-

ti važno za profesionalni i osobni razvoj ali ne može osigurati neke ključne mentorske funkcije kao što su sponzorstvo, zaštita i poticanje i jačanje prepoznatljivosti. Dijadička je forma glavna strukturna osobina veze, iako u bilo kojem trenutku pojedinac može primati pojedine elemente mentorske potpore od mnogih različitih osoba koji čine njegovu razvojnu mrežu⁴ i čak sudjelovati u više nego jednoj mentorskoj dijadičkoj vezi.

Mentorstvo se uspostavlja formalno (dodijeljeno) ili neformalno (nedodijeljeno), a može biti potaknuto od strane mentora ili štićenika. Neka istraživanja sugeriraju kako je neformalno mentorstvo učinkovitije od formalne veze,⁵ ali moguće je da su takvi rezultati uzrokovani bitnom razlikom tih dviju vrsta odnosa. Primjerice, činjenica da je veza uspostavljena unutar formalnog mentorskog programa ne znači nužno da se radi o pravom mentorskom odnosu. Također, ako određenom odnosu nedostaju neke bitne značajke međudjelovanja sudionika, kao što je visoka razina predanosti, ne može ga se smatrati mentorskim. Kvaliteta odnosa mnogo je važnija od načina kako je uspostavljen.⁶

Mentorstvo karakterizira fizička bliskost radnih mjesta i, poglavito, izravni kontakt sudionika. To isključuje potporu iz udaljenog sjedišta pruženu uglavnom putem elektroničkih medija (e-mentorstvo, virtualno mentorstvo), koje, iako slično istovrstničkoj potpori u tome što može biti upotrijebljeno za podučavanje, nadgledanje i i savjetovanje, malokad može pružiti funkcije vezane uz upoznavanje s pisanim i nepisanim pravilima ustanove i zauzimanje za štićenika unutar ustanove.

Interakcijske značajke

Mentorstvo predstavlja raspon funkcija namijenjenih razvoju, no isključuje formalno ocjenjivanje. U literaturi se mogu naći različite tipologije mentorskih funkcija, no cjelovit (holistički) je model razvijen u kontekstu opće medicinske prakse.⁷ U tom modelu, mentori svojim štićenicima pomažu steći i integrirati novo gradivo (edukacijski aspekt mentorstva), nositi se sa prijelaznim stanjima (osobni aspekt mentorstva) i potpuno razviti njihov potencijal kako bi postali cjeloviti i uspješni praktičari (profesionalni aspekt mentorstva). Mentorstvo podjednako obuhvaća sva tri aspekta, po čemu se razlikuje od ostalih odnosa usmjerenih razvoju. Primjerice, tutorstvo, poučavanje i treniranje uglavnom uključuju

edukativne funkcije; sponzorstvo i nadzor odnose se na profesionalne funkcije, a savjetovanje na funkcije usmjerene ka osobnom razvoju. Mentori također mogu služiti kao modeli ugledanja, ali pojam mentora i lika za ugledanje ne mogu se rabiti kao istoznačnice, jer lik za ugledanje ne pokazuje visoku razinu predanosti svojstvenu mentoru. Nadgledanje (supervizija) je konceptualno najbliže mentorstvu, ali ipak često podrazumijeva upravljačku, odnosno administrativnu funkciju i uključuje formalno ocje-

malnim oblicima i na manje formalan način, čak i nakon završetka formalnog programa. Mentorstvo se mijenja tijekom vremena. Ako je učinkovita, mentorska se veza razvija kroz različite faze, u ovisnosti o potrebama i mogućnostima objiju strana. U određenoj fazi, mentor i gojenik se moraju razdvojiti i redefinirati svoj odnos jer, u protivnom, funkcioniranje mentorstva može zapasti u teškoće.⁹

Pravo, učinkovito mentorstvo je složen fenomen koji utječe na profesionalni i privatni život mentora

conceptualizing mentoring at work: a developmental network perspective. *Acad Manage Dev.* 2001;26(2):264-288.

5. Wanberg CR, Welsh ET, Hezlett SA. Mentoring research: a review and dynamic process model. *Res Personnel Hum Resources Manage.* 2003;22:39-124.

6. Ragins BR, Cotton JL, Miller JS. Marginal mentoring: the effects of type of mentor, quality of relationship, and program design on work and career attitudes. *Acad Manage J.* 2000;43(6):1177-1194.

7. Freeman R. Towards effective mentoring in general practice. *Br J Gen Pract.* 1997;47(420):457-460.

8. Bray L, Nettleton P. Assessor or mentor? role confusion in professional education. *Nurse Educ*

Dario Sambunjak i Ana Marušić

njivanje. Iako mentori svojim štićenicima redovito pružaju neformalnu povratnu informaciju, formalno ocjenjivanje nikad ne bi trebalo biti dio mentorskog odnosa jer bi dvojaka uloga – istodobno podržavatelj i procjenitelj – mogla uzrokovati konflikt.⁸

Mentorstvo je intenzivan, osoban, neformalan i neseksualan odnos s visokom razinom predanosti. Mentorstvo je također recipročno ali asimetrično, što znači da i mentor i štićenik imaju koristi od mentoriranja, ali je primarna svrha veze rast i razvoj štićenika.

Vremenske značajke

Mentorstvo se odvija tijekom duljeg razdoblja. Formalnim (dodijeljenim) vezama može biti unaprijed određeno trajanje, no ako su uspješne i razvijaju se u učinkovite mentorske veze, one obično nastavljaju razvoj prema manje for-

malnom stupanj bliskosti koji taj odnos čini sličnim odnosu s prijateljima i obitelji. Zahtijeva vrijeme, predanost, vještine, i ponešto 'osobne kemije'.¹⁰ Homerova pouka vrijedi i danas – nije dovoljno biti mentor samo imenom – duh i mudrost Palade Atene su ono što mentorstvo čini tako posebnim.

Referencije

1. Roberts A. The origins of the term mentor. *Hist Educ Soc Bull.* 1999;64(2):313-329.
2. Sambunjak D., Straus S., Marušić A. Mentoring in academic medicine: a systematic review. *JAMA.* 2006;296(9):1103-1115.
3. Dougherty TW, Dreher GF. Mentoring and career outcomes. In: Kram KE, Ragins BR, eds. *The Handbook of Mentoring at Work: Theory, Research, and Practice.* Thousand Oaks, CA: Sage; 2007.
4. Higgins MC, Kram KE. Re-

Today. 2007;27(8):848-855.

9. Detsky AS, Baerlocher MO. Academic mentoring—how to give it and how to get it. *JAMA.* 2007;297(19):2134-2136.

10. Jackson VA, Palepu A, Szalacha L, Caswell C, Carr PL, Inui T. "Having the right chemistry": a qualitative study of mentoring in academic medicine. *Acad Med.* 2003;78(3):328-334.

Afilijacije autora: Croatian Medical Journal (Sambunjak and Marušić); Medicinski fakultet Sveučilišta u Zagrebu (D. Sambunjak); Hrvatski centar za globalno zdravlje (D. Sambunjak) i Katedra za znanstvenu metodologiju, Medicinski fakultet Sveučilišta u Splitu.

Adresa za dopisivanje: prof. Ana Marušić, Medicinski fakultet Sveučilišta u Splitu, Šoltanska 2, 21000 Split, Hrvatska (ana.marusic@mefst.hr)

Akademija - inkubator umjetničkog, znanstvenog i

Umjetničku akademiju u Splitu, sveučilište u malom, prvenstveno zbog različitosti njenih programa, odučili smo predstaviti odvojeno od ostalih fakulteta, i to u dva broja. Na stranicama ovog broja predstavljamo glazbenu aktivnost Akademije i donosimo intervju sa dekanom dr. sc. Brankom Matulićem, izv. prof., s kojim razgovaramo o radu i budućnosti Umjetničke akademije u Splitu.

Kako biste našim čitateljima predstavili ishodišta UMAS-a?

Umjetnička akademija u Splitu sastavnica je splitskog Sveučilišta i u današnjem obliku postoji od 1997. godine. Njeno izvorište, podsjetimo, seže do daleke 1910. kada je Juraj Biankini, po zaključku Dalmatinskog vijeća, iznio prijedlog o osnivanju Akademije lijepih umjetnosti u Splitu. Tadašnja ideja u svom prvobitnom obliku na neki je način ostvarena još polovicom 20. stoljeća kada započinje s djelovanjem Pedagoška akademija kao nukleus razvoja današnje Akademije.

Danas se Umjetnička akademija profilirala kao složen sustav koji u sebi sadrži tri odjela: Glazbeni, Likovni i Kazališni.

Da, to su naši odjeli koji inače na drugim sveučilištima imaju gotovo u pravilu vlastite entitete, pa nije pretjerano reći kako se u našoj ustanovi u stvari radi o tri akademije u jednoj. Svojim interdisciplinarnim okvirom ponude obrazovanja različitih, prvenstveno umjetničkih, ali i znanstvenih i interdisciplinarnih profila, nudimo spektar od

osamnaest različitih studijskih specijalnosti kroz koje se obrazuju studenti na poljima likovnog, glazbenog i kazališnog umjetničkog stvaralaštva.

Nije li upravo kompleksnost i različitost Akademije istovremeno i uteg u organizacijskom smislu?

Zasigurno, posebno kad tu dodamo i naša prostorna ograničenja, ali izazov za njihovim prevladavanjem bio je glavni motiv mog prihvaćanja vodstva Akademije. Zajedno s prodekanima i uz

očekivanu pomoć svih djelatnika Akademije, inzistirat ćemo na zajedništvu stavljajući u prvi plan ono što nas međusobno povezuje kako bi stvorili sinergiju novog razvojnog ciklusa Akademije u cjelini. Proslavili smo deset godina postojanja, vrijeme je da našoj razbarušenoj umjetničkoj individualnosti pridodamo mjeru organizacijske ozbiljnosti, naravno bez gušenja umjetničke i znanstvene slobode, kako bi naš sustav iznutra puno bolje funkcionirao i tako osnažen i prema Sveučilištu i javnosti stvorio bo-

Što biste odgovorili onima koji smatraju rad UMAS-a nepotrebnim u vremenima gospodarske krize?

Za one koji sumnjaju u potrebu postojanja institucije koja živi od novca, ali ga malo ili nikako stvara i one koji grade budućnost isključivo na isplativosti i dobiti podsjećam na staru latinsku izreku: *Ars aeterna, vita brevis!* Povežimo vremenito mudroslovlje sa suvremenosti i uvjerimo se kako umjetnost i danas ima učiteljsku, ali i iscjeliteljsku ulogu uz citat iz pisma Ivana Pavla II. umjetnicima: „U širokom kulturalnom području svakoga naroda umjetnici imaju svoje specifično mjesto. Upravo kada su poslušni svome nadahnuću u ostvarivanju uistinu vrijednih i lijepih djela, oni ne samo da obogaćuju kulturnu baštinu nacije i čitavoga čovječanstva, već vrše stručnu društvenu službu na korist općega dobra.“

Splitski glazbeni kontinuitet

Piše:
MIRJANA SIRIŠČEVIĆ*

Ideja o osnivanju Umjetničke akademije u Splitu stara je stotinjak godina. Već je tada ovo naše područje prepoznato kao jedno od onih gdje su "klasične kulture" ostavile najdublje tragove. Split je jedan od malobrojnih gradova u Hrvatskoj koji se može pohvaliti glazbenim kontinuitetom u svim njegovim segmentima, kroz cijelo prethodno stoljeće. Začetak studija glazbe bila je studijska grupa za Muzički odgoj osnovana u sklopu Više pedagoške škole 1957. godine; ona će 1979. pre-rasti u četverogodišnji studij glazbene kulture. Istovremeno s razvojem ovog pedagoškog smjera, otvaraju se te započinju s radom i instrumentalni odsjeci – područni odjeli zagrebačke Muzičke akademije i to: najprije klavira (1971.), potom violine (1973.), te solo pjevanja (1990.). Ovi područni, kasnije nazvani dislocirani odjeli bili su od iznimne važnosti za splitsku regiju, koja je oduvijek bila izvorište talenata i nji-

Školovanje i poučavanje talentiranih i sposobnih studenata glazbe koji studiraju po zadanom programu vrlo je dinamičan proces stalnog balansiranja između njihovih predispozicija i razine koju je potrebno/moguće doseći radom, preciznije vježbanjem. Ova iznimno zahtjevana zadaća u praksi se uspješno ostvaruje ponajprije zbog toga što je pristup studentu individualan, pa čak i u grupnoj nastavi. Sve to pozitivno utječe na kvalitetu nastave, motiviranost studenata i samim tim, na efikasnost studiranja. Prijelaz na Bolonjski sustav studiranja, upravo zbog navedenih specifičnosti, bio je u praksi gotovo neosjetan; nastavni standardi i kriteriji Akademije još su uvijek zahtjevniji od „bolonjskih“.

hovo trajno nadahnuće. Potpomogli su zadržavanje mladih glazbenika i njihovo uključivanje u splitske orkestre, a sve veći broj stručno obrazovanih stvarao je postupno uvjete za otvaranje glazbenih škola po cijeloj Dalmaciji. Na tradiciji razvoja ove dvije tijesno isprepletene niti – nazovimo ih znanstveno-teorijska i umjetničko-reproduktivna – nastao je 1997. glazbeni odjel Umjetničke akademije. Danas ga sačinjava šest odsjeka s jedanaest studijskih programa: Kompozicija i glazbena teorija, Glazbena pedagogija, Klavir, Solo pjevanje, Gudački odsjek (violina,

viola, violončelo, gitara) i Puhački odsjek (flauta, klarinet).

Nastavnici

Nakon desetljeća rasta i razvoja, Akademija se danas može pohvaliti vrlo kvalitetnim nastavnim kadrom. Djelatnici su redom afirmirani umjetnici i znanstvenici: umjetnički kontinuitet ostvaruju brojnim solističkim i komornim koncertima što je, između ostalog, i bitan preduvjet za stjecanje zvanja sveučilišnog profesora, dok znanstveni kontinuitet ostvaruju radom na projektima i objavljivanjem

tekstova koji su rezultat sustavnog istraživanja glazbene kulture Splita, šire regije, ali i cijele Hrvatske. Glazbeni odjel, na žalost, još uvijek ima veliki broj vanjskih suradnika (posebice na instrumentalnim odsjecima), no razlog tomu nisu potencijali samih suradnika, nego stalni nedostatak radnih mjesta.

Usporedivost i međunarodna suradnja

Po kadrovskoj ekipiranosti te kvaliteti i rezultatima rada, splitska se Akademija može mjeriti sa svim

sličnim institucijama u Hrvatskoj i Europi. O tome svjedoče brojni međunarodni kontakti koje kontinuirano ostvarujemo već više od dvadeset godina u okviru organizacije ECUME (Mediterranska kulturna razmjena) sa sjedištem u Marseillesu. Organizaciju čine zemlje s tri kontinenta, a suradnja obuhvaća razmjenu studenata i profesora kroz seminare, glazbene radionice i koncerte. Ovi kontakti sa zemljama srodnog podneblja razotkrivaju mnoge dodirne točke i daju mogućnost sučeljavanja i usporedbe, pri čemu je splitska Akademija uvijek vrlo visoko rangirana. Osim toga, naši su studenti sudionici međunarodnih ljetnih orekestara mladih, te natjecanja s kojih redovito donose vrijedne nagrade i priznanja.

Specifičnosti studija glazbe

Studij glazbe je u velikoj mjeri ekskluzivan studij – polaznici koji upisuju glazbenu akademiju u pravilu se od najranije dobi intenzivno bave glazbom i na neki su način predodređeni za glazbeni poziv. Školovanje i

kulturalnog djelovanja

lju percepciju za koju ne mogu reći da je loša, nego da je uopće nema.

Kako mijenjati dosadašnju percepciju javnosti i što je prioritet Vašeg djelovanja?

Uravnoteženim djelovanjem mjerljivih i nemjerljivih čimbenika umjetničke i intelektualne formacije, kao cilj se nameće stalno podizanje kulturne i duhovne osjetljivosti pojedinca i društva. Poštujući pojedinačna postignuća i ne umanjujući ičiji doprinos, mišljenja sam kako Akademija mora postati inkubatorom umjetničkog, znanstvenog i općeg kulturalnog djelovanja u okviru zajednice u kojoj djeluje.

Kako vidite sadašnjost i budućnost UMAS-a?

Poslanje Umjetničke akademije u Splitu može se i mora razmatrati na dvije razine koje su međusobno nedjeljivo ineraktivno povezane. Prva razina je određena formalno-pravnim okvirom našeg djelovanja kao visokoškolske obrazovne ustanove. Tu intelektualnu razinu prati druga, po mom uvjerenju jednako važna, a u kontekstu današnje potrage za izgubljenim vremenom usudio bih se reći i važnija dimenzija poticanja slobode traganja za Erosom u sretnom trenutku druženja s Kairosum, gdje umjetnički genij uspostavlja sklad, red i poredak, uvijek žudeći za lijepim

i istinitim, baveći se etikom estetike, ali i estetikom etike.

Vaši razvojni planovi temelje se na ravnomjernom i uravnoteženom razvoju svih studijskih programa i stalnim nastojanjem unaprijeđenja kvalitete studiranja. Kako zamišljeno što uspješnije ostvariti unutar splitske sveučilišne zajednice?

Imamo volje, snage i znanja naše razvojne planove sprovesti u djelo pronalaženjem zajedničkih interesa s bliskim sastavnicama unutar splitskog Sveučilišta i sklapanjem sporazuma o suradnji s Umjetničkim akademijama zagrebačkog i riječkog Sveučilišta. Već smo iskoračili u dojučer nedostižno polje međusobne razmjene, potvrde, ali i (samo) procjene znanja, vještina, sposobnosti i vrijednosti, koje će se posebno očitovati kroz novopotpisane Erasmus ugovore. Pri tome se, usprkos pritiscima vremena i sveprisutnog ozračja potrošačkog društva, ne želimo odmaknuti od našeg poslanja umjetničkog traganja za ljepotom i dobrotom.

UMAS, dakle, s optimizmom može gledati u budućnost?

Preopširno bi bilo nabrajati zasigurno brojna postignuća i planove svakog studijskog programa pojedinačno, pa neka mi bude dozvoljeno pozvati Universitas na buduće kontinuirano

pobliže upoznavanje s našim profesorima i studentima. Ipak bih posebno naglasio naša pozitivna iskustva prilagodbe mentorske poduke, individualne nastave, umjetničke produkcije, itd. Bolonjskom načinu studiranja, a pozornost bih dao i planovima za izvođenje novih studija među kojima je i umjetnički poslijediplomski studij.

UMAS ima veliki problem s prostorom jer se nastava izvodi čak na osam različitih lokacija u gradu, ima li po tom pitanju kakvih pozitivnih pomaka?

Pitanje svih pitanja za Umjetničku akademiju jest izgradnja nove zgrade jer naš prostorni problem bitno utječe na kvalitetu izvođenja nastave te rast i razvoj u umjetničkom, znanstvenom i stručnom pogledu. Sva vodstva Akademije do sada, pa tako i sadašnje, ulaže ogromne napore na rješavanju ovog pitanja. Naravno da u tome imamo trajnu pomoć i podršku Uprave Sveučilišta, koje nam je davanjem na korištenje zgrade u Zagrebačkoj ulici iznimno olakšalo čekanje početka izgradnje nove zgrade na prostoru kampusa za koju imamo gotov idejni projekt. Koristim priliku zahvaliti Upravi Sveučilišta na čelu s rektorom, kao i članovima Senata koji su pri odlučivanju uvijek imali razumijevanja za naše posebnosti.

poučavanje talentiranih i sposobnih studenata koji studiraju po zadanom programu je vrlo dinamičan proces stalnog balansiranja između njihovih predispozicija i razine koju je potrebno/moguće doseći radom, preciznije vježbanjem. Ova iznimno zahtjeva zadaća u praksi se uspješno ostvaruje ponajprije zbog toga što je pristup studentu individualan, pa čak i u grupnoj nastavi. Sve to pozitivno utječe na kvalitetu nastave, motiviranost studenata i samim tim, na efikasnost studiranja. Prijelaz na Bolonjski sustav studiranja, upravo zbog navedenih specifičnosti, bio je u praksi gotovo neosjetan; nastavni standardi i kriteriji Akademije još su uvijek zahtjevniji od „bolonjskih“.

Društvene potrebe u kulturi

Jedno od pitanja koje nam se često postavlja u okviru različitih anketnih upitnika glasi:

zadovoljavaju li upisne kvote na Akademiji društvene potrebe u kulturi i umjetnosti? Ako je kriterij popunjenost studijskih grupa, odgovor je potvrđan. Ali, pravo bi pitanje glasilo: zašto su društvene potrebe u kulturi danas tako male? Uostalom, društvene potrebe nisu neka unaprijed zadana, nepromjenjiva kategorija i treba ih stalno mijenjati kolikogod je to teško u uvjetima u kojima je humanističko područje ljudske djelatnosti zapostavljeno i tako malo cijenjeno. Prisjetimo se, usprkos ovoj činjenici, da je glazba, a isto tako i riječ o glazbi, od samih početaka trajno usmjerena na otkrivanje lijepog i humanog, i da upravo ova usmjerenost popunjava dio prostora u kojem se preispituju i formiraju opće moralne vrijednosti kao preduvjet življenja u društvu visoke kulturne i civilizacijske razine.

***dr.sc. Mirjana Sirišćević, red. prof., prodekanica za nastavu Odjela za glazbenu umjetnost**

Što znači studirati glazbu?

Sara Dodig, studentica Glazbene teorije, dobitnica Rektorove nagrade

Studentica sam I. godine diplomskog studija Glazbene teorije pri Umjetničkoj akademiji Sveučilišta u Splitu. Odgoj i obrazovanje u umjetnosti vrlo su specifični, stoga je i organizacija nastave pri Akademiji drugačija od ostalih fakulteta. Veliki naglasak pridaje se individualnoj nastavi što uvelike pomaže pojedincu u kreiranju osobnog puta. Glazbeni poziv ne predstavlja puko obnašanje studentskih obveza,

već mnogo više od toga, stoga je važno odgajati se u glazbenom duhu, pratiti zbivanja, koncerte, „oštriti“ uho i učiti kako u vremenu kada su nam informacije više nego dostupne, ne postati konzument, već zadržati svojevrsnu aktivnost i sposobnost vlastitog rasuđivanja. Kao inicijator, drago mi je što smo uspjeli pokrenuti Allegro - časopis Glazbenog odjela UMAS-a, u kojem studenti i profesori svojim radom pridonose stvaranju mozaika glazbene današnjice. Pitanje zaposlenja, koje se često čuje pogotovo u našim zanimanjima, i dalje će ostati otvoreno, ali ipak ostaje misao kako svaki pojedinac koji želi raditi, koji voli ono što radi i koji živi ono što voli može pronaći svoje mjesto pod nebeskom kapom.

Zlato i srebro za studente glazbe

Studenti Glazbenog odjela Umjetničke akademije Sveučilišta u Splitu osvojili su vrijedne nagrade na Državnom natjecanju komornih sastava, održanom u Opatiji krajem prošle godine u organizaciji Hrvatskog društva glazbenih i plesnih pedagoga. U disciplini trija prvu nagradu osvojile su Petra Hrnja Skroza (violina), Ana Sabolić (cello) i Marija Klasan (klavir), a mentorica im je bila prof. Olga Cinkoburova. Nikolina Ljiljak i Zrinka Mužek iz klase prof. Jadranke Garin osvojile su prvu nagradu u disciplini glasovirskih dua, dok su gitaristi Pero Škobelj i Ante Ivkošić iz klase prof. Wladimira Kossjanenka osvojili drugu nagradu u disciplini komornih dua.

Susret glazbenih akademija Mediterana

Pod pokroviteljstvom Ministarstva kulture Sirije u Damasku je krajem godine održan 18. susret glazbenih akademija Mediterana na kojemu se okupilo dvadesetak sudionika. Umjetničku akademiju Sveučilišta u Splitu predstavljala je Ana Domančić-Krstulović, predstojnica Odsjeka puhačkih instrumenata.

Tema ovogodišnjeg susreta bile su metodologije sutrašnjice u radu sa studentima. Također se razgovaralo o mogućnostima razmjene studenata i nastavnika u sklopu Erasmus Mundus programa te drugim oblicima suradnje. Uz izlaganje o metodologiji nastave na splitskoj Akademiji, profesorica Domančić-Krstulović održala je flautistički koncert i majstorsku radionicu za studente Visokog instituta za glazbu u Damasku. Nastup na Susretima imala je i bivša studentica Umjetničke akademije Nikolina Pervitić, koja je za tu prigodu bila posebno pozvana. Upravo zahvaljujući Mediteranskim susretima Nikolina je upoznala čuvenog piccolistu Jean-Louis Beaumadiera, u čijoj je klasi u Marseillu položila prijamni ispit za magisterij. Iduće godine domaćin Susreta bit će grad Genova u Italiji.

učiti vlastiti jezik

Hrvatsko sveučilište još bez hrvatskoga

Europa kompetentnom smatra osobu koja je tijekom školovanja stekla obrazovanje koje će mu/joj omogućiti uspješan život, unatoč stalnim izazovima društva znanja i svjetskog tržišta. Te su kompetencije, redom: sporazumijevanje na materinskom i na stranim jezicima, matematička kompetencija i osnove znanja o znanosti i tehnologiji, učiti kako učiti, društvena i građanska kompetencija, inicijativnost i poduzetnost, kulturna svijest i izražavanje. Izražavanje na materinskom jeziku, u našem slučaju hrvatskomu, na prvomu je mjestu. No, je li tako i u praksi? Komunikacija na službenomu jeziku nije dovoljno usvojena u osnovnim i srednjim školama, a različite moduse komunikacije naši studenti više ne uče. Studenti trebaju učiti ono što će im biti potrebno u budućoj praksi, odnosno one sadržaje koje će moći nadograđivati iskustvom i profesionalnim stručnim usavršavanjem - ustrojstvo stručnoga i znanstvenoga teksta, kao i usmeno izražavanje i govorničke vještine. Mjera za kultiviranost je način na koji čovjek sređuje i iznosi svoje misli, a visokoobrazovana osoba koja dobro, suvereno i organizirano piše i govori, uvijek je u prednosti nad onima koji to nisu.

PIŠE:
SREĆKO LISTEŠ*

Hrvatski je jezik nacionalni i službeni jezik u Republici Hrvatskoj. Prije samo dvadesetak godina imao je i drukčije službeno ime, a buran završetak tisućljeća i početak novoga Hrvate je, i po jezičnim pitanjima, stavio pred velike izazove. Sve se počelo mijenjati, više ili manje uspješno, a hrvatski je jezik odjednom postao jabukom razдора i problemom oko kojega su se otvorila mnoga pitanja. Povratak pravopisa, tzv. londonca, iz emigracije, brzo je stvorio pobornike i neprijatelje, a vlasti su se tijekom rata okrenule rješavanju narodne egzistencije zaboravljajući da u nju spadaju i hrvatski jezik i kultura. Oni su ostavljeni na milost polemikama i ispraznim prijemcima oko pisanja negacije pomoćnoga glagola htjeti i sl. Čak je i bivši predsjednik Vlade, inače doktor humanističkih znanosti, nasjeo i izjavio za Jutarnji list: „Neću pisati ne ću!“ Pravopisne i obrazovne reforme slijedile su jedna drugu, stroge europske suce trebamo povremeno izvijestiti o napretku, a sami još uvijek ne znamo jesmo li uradili dobar posao.

na stranim jezicima, matematička kompetencija i osnove znanja o znanosti i tehnologiji, učiti kako učiti, društvena i građanska kompetencija, inicijativnost i poduzetnost, kulturna svijest i izražavanje. Izražavanje na materinskom jeziku, u našem slučaju hrvatskomu, na prvomu je mjestu. No, je li tako i u praksi?

Pisana riječ – slaba točka naših škola i fakulteta

Nacionalni ispiti pokazuju da se naši srednjoškolci još uvijek teže snalaze kad se ispituje primjena stečenih znanja, imaju problema s nekim pisanim žanrovima, a dobar dio ih griješi u pravopisu i gramatici, iako kad pišu tradicionalne testove, znaju odgovore na postavljena pitanja. Sa studentima se stanje samo pogoršava. Mnogi mrze pisati pa pisane zadaće nastoje obilaziti u širokom luku. Komunikacija na službenomu jeziku, čini se, nije dovoljno usvojena u osnovnim i srednjim školama, a različite moduse komunikacije naši studenti više ne uče, nitko ih ne podučava kako će napisati neki tekst, kako predstaviti svoj projekt,

odnosno kako se jezikom služiti u svakodnevnom profesionalnim situacijama. Perspektiva, ipak, nije toliko loša kako se čini ako pokažemo samo dobru volju, procijenimo što hrvatskim studentima treba i odradimo posao barem na onim fakultetima na kojima je usvajanje komunikacijskih vještina potrebno zbog budućega posla. U tomu nas podržava i europski jezični portfolio koji podupire jezičnu raznolikost i kulturalnu osviještenost. U nas je, naime, vrlo popularno učiti strane jezike i informatiku, a zapostavljati materinski jezik. Tako već sedmogodišnjaci uče jedan strani jezik redovno, drugi strani jezik mogu učiti izborno, kao i informatiku – što je također učenje jezika jer se radi o drukčijem modusu komunikacije. S nametnutim softverom uglavnom uče engleski, dok je hrvatskomu jeziku smanjena satnica (kao i matematički).

Prijedlog studentima – učiti ustrojstvo stručnog i znanstvenog teksta.

Radeći i surađujući s nekim studentima, razgovarajući s njima prigodom lekture diplomskih

radova, osluškajući njihove roditelje ili kolege s kojima radim, shvatio sam da su studenti očajni kad trebaju napisati neki rad. Većina će reći kako im je najteže ako moraju (na nekim fakultetima rijetko!) nešto obraditi i napisati. Na našim je sveučilištima doista potrebno učiti studente kako prikupljati materijal, kako ga obraditi i složiti rukopis koji će biti napisan prema znanstvenoj akribiji i koji će dokazati da je student uložio dovoljno samostalnoga rada i da je uveden u metodologiju stručnoga i znanstvenoga istraživanja tako da može dobiti pozitivnu ocjenu za svoj rad. Studenti trebaju učiti ono što će im biti potrebno u budućoj praksi, odnosno one sadržaje koje će moći nadograđivati iskustvom i profesionalnim stručnim usavršavanjem. Stoga im ne treba nuditi, niti ih prisiljavati, učiti ona područja hrvatskoga jezika koja su već prošla u prethodnim sustavima odgoja i obrazovanja. Zato normativnu gramatiku i pravopis na sveučilišnoj razini valja ubrzano ponoviti, osvježiti prethodna znanja i posvetiti se učenju ustrojstva stručnoga i znanstvenoga teksta. Studenti moraju naučiti kako se piše sažetak i anotacija, bibliografska zabilježba, tumačenje (interpretacija, objašnjenje), referat (koji će se iznijeti usmeno), usporedna rasčlamba, prikaz i kritika, bibliogra-

fija te od kojih se sastavnica sastoji projekt. Kao poseban žanr valja proučiti i esej te članak (izvorni znanstveni rad, prethodno priopćenje, pregledni članak i stručni članak). Osim toga, studenti bi na svim fakultetima trebali savladati pisanje znanstvene dokumentacije, način pisanja popisa literature, citiranja, popisa izvora, način sastavljanja predgovora ili pogovora, sažetka vlastitoga rada te tehniku izrade magistarskoga rada.

Mjera za kultiviranost – način na koji čovjek sređuje i iznosi svoje misli

Što se tiče usmenoga izražavanja, tu je još lošije stanje jer su govorničke vještine s vremenom stavljenе posve u zapećak pa su sve vrste razgovora i monologa (uvodna riječ, predavanje, izjava, vijest, diskusija, komentar, izvješće itd.) zapostavljeni, a čitanje, priprema i govorenje publici, vjerojatno su najstresniji događaji u životu većine ljudi.

Ne smijemo zaboraviti da su studenti ljudi koji će voditi poduzeća, odgovarati za uspjeh poslovanja, komunicirati uporabom različitih medija i od njih se očekuje da suverenom uporabom jezika postignu bolje rezultate. Obrazovanom osobom smatramo onu koja je mnogo postigla učeći različite sadržaje, ali i osobu za koju obično kažemo da je kultivirana. Mjera za kultiviranost je način na koji čovjek sređuje i iznosi svoje misli, a visokoobrazovana osoba koja dobro, suvereno i organizirano piše i govori, uvijek je u prednosti nad onima koji to nisu.

*predsjednik Društva profesora hrvatskoga jezika

Kako definiramo kulturnoga čovjeka?

Kako opisujemo obrazovanoga čovjeka? Europa još uvijek tvrdi da je svjetska oaza kulture. Time se u drugi plan stavljaju kulturni obrasci na drugim meridijanima, ali tu ću temu ostaviti političarima, a nastojat ću raščlaniti neke elemente koje idu u prilog učenju službenoga jezika zemlje u kojoj živimo i djelujemo. Europa, naime, kompetentnom, dakle obrazovanom, smatra osobu koja je tijekom školovanja stekla obrazovanje koje će mu/joj omogućiti uspješan život, unatoč stalnim izazovima društva znanja i svjetskog tržišta. Te su kompetencije, redom: sporazumijevanje na materinskom i

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ

ԲԱՅԱՅՈՒՆԻՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ԷԶԵԹ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

Vrijeme je za 'supertalente', ali u znanosti!

RAZGOVARAO
TOMISLAV ČIZMIĆ-MAROVIĆ

Kronična boljka hrvatskoga, ali i europskoga obrazovnog sustava je nizak stupanj interesa za prirodne znanosti. Sporadični pokušaji buđenja zanimanja javnosti i struktura obično ostaju bez odjeka, što je zabrinjavajuće ako se zna da su prirodne znanosti temelj gospodarstva i napretka. Sustav ne potiče prirodne znanosti, a interes javnosti za prirodne znanosti ne postoji; javnosti je često zanimljiviji senzacionalizam i znanstveno-popuklarene emisije poput 'Na rubu znanosti'; zato znanstvenici sami trebaju djelotvornije promovirati vlastiti rad. Nije dovoljno biti izvrstan u svom poslu ako nitko za to ne zna, ističe doc. dr. sc. Željka Fuchs, organizatorica Festivala znanosti 2010. u Splitu i voditeljica diplomskog studija Fizike okoliša na splitskom PMF-u, koja povodom nadolazećeg festivala u travnju, govori za Universitas.

Kako Hrvatska stoji s interesom za prirodnu znanost?

Hrvatska se nalazi na samom dnu europskih zemalja po interesu za prirodne znanosti. Ne postoji svijest o važnosti temeljnih prirodnih znanosti, kako u javnosti tako i u političkim krugovima. Na mišljenje javnosti možemo utjecati kroz zanimljive projekte, nakon čega bi javnost trebala pritisnuti političare da se probude i

“

Mislim da bi svaki znanstvenik morao znati na popularan način ispričati čime se bavi, pogotovo ako je za svoj projekt dobio novce iz državnog proračuna. Prvi korak mogao bi biti pisanje sažetka projekta tako da ga javnost razumije te ga staviti barem na web stranicu projekta.

doc. dr. sc. Željka Fuchs

razlog tome kriva percepcija prirodnih znanosti. Primjerice, fizika je djeci predstavljena u sedmom razredu kroz pretvaranje mjernih jedinica. Pa niti ja ne bih voljela takvu fiziku! Fizika se mora predstaviti kroz pokuse te kroz primjenu. Djeca niti ne znaju da upravo fizika daje odgovore na pitanja poput onoga

zašto su more i nebo plavi, i što im ranije pokažemo kako su prirodne znanosti zanimljive, to su veće šanse da oni krenu u tom smjeru. Treba ciljati upravo na djecu koja bez poticaja ne bi krenula tim putem. U svakom razredu postoji postotak djece koja će naučiti ono što im predajete bilo da ste vi dobar ili loš profesor, a

postoje i oni koji ništa neće naučiti, koliko god se vi trudili. No najveći dio učenika će naučiti nešto ukoliko im pružite prave preduvjete, i to je naša ciljna grupa. Također, želimo poraditi na promjeni potpuno pogrešnog stereotipa, da su prirodna i tehnička zanimanja više za dečke nego za djevojke.

Festival znanosti i Noć istraživača

Festival znanosti 2010. započine 19. travnja, a ovogodišnja tema je Zemlja. Grupa entuzijasta, ponajviše s FESB-a (uključujući i Alumni FESB), PMF-a, Medicine i Građevine uključila se u organizaciju toga događaja. Cijeli bi grad trebao taj tjedan živjeti u znaku znanosti. Održavat će se radionice iz astronomije, okoliša, meteorologije, fizike, kemije, biologije i računarstva, izvodit će se pokusi u šatorima, prezentacije najzanimljivijih otkrića poput auta na vodik, znanstveni kafić radit će svuda po gradu, a planira se i izložba na temu Zemlja.

"Birat će se najbolja fotografija Zemlje, a sve fotografije ćemo uključiti u izložbu koju će se moći pogledati tijekom tjedna Festivala znanosti. Pripremit ćemo i Akademiju u školi. Akademija obuhvaća radionice iz astronomije, okoliša, meteorologije, fizike, kemije, biologije i računarstva te predavanja sveučilišnih

profesora u školama umjesto njihovih profesora. Ovo su samo neke od aktivnosti koje pripremamo.", otkriva Željka Fuchs. Od ostalih aktivnosti, prva s kojom se započinje je igrokaz iz fizike za vrtiće i niže razrede osnovnih škola u Splitu, ali i po našoj Županiji. "Smatram da nema boljeg načina utažiti dječju znatiželju nego eksperimentom u kojem sama sudjeluju. Ideja je napraviti igrokaz u kojem se na šaljiv način opisuju prirodni fenomeni. Kostimirani studenti-glumci bi uz priču i prikaz pokusa dočarali kako to, recimo, prof. Baltazar radi svoje izume. U tome mu naistoje pomoći dva pomoćnika koja su sve samo ne od pomoći jer su 'smotani' i stalno rade nešto krivo. Kroz smijeh i šalu, te puno dobrih pokusa kao što su stvaranje bure i magle, uključivanja žarulje na daljinu, simulacije erupcije vulkana te samo sudjelovanje u njima, djeca će moći

okusiti moć znanosti. Inicijalna sredstva smo dobili od Grada Splita, Splitsko-dalmatinske županije te Županijskog savjeta mladih. Također, u tjednu Festivala znanosti prikazivat ćemo igrokaz na jednom od gradskih trgova", ističe docentica Fuchs. Sveučilište u Splitu je apliciralo i na EU FP7 sa projektom 'Noć istraživača', popularno-znanstvenom manifestacijom koja bi se trebala održati na jednom od gradskih trgova u Splitu krajem ljeta. Ona bi uključivala biranje 'znanstvenog supertalenta', što može biti originalni pokus ili plesna koreografija koja prenosi neku znanstvenu poruku, a natjecali bi se pojedinci ili grupe poput cijelog razreda. Žiri će dijeliti nagrade – računala, teleskope, mikroskope... Ideja je i da se raspiše natječaj za najbolji kratki film na temu znanosti, u trajanju od 3 do 5 minuta, najzanimljivije bi se prikazalo i nagradilo u Noći istraživača.

Ljudi i djeca žele se baviti zanimljivim i 'cool' zanimanjem, kako predstaviti znanstveno istraživanje kao takvo?

Djeca se ne mogu poistovjetiti sa znanstvenicima ukoliko ne znaju što oni rade. Trebalo bi podsjetiti djecu i cijelo društvo da ne bismo imali struju, grijanje, toplu vodu, BMW-e, espresso-kavu, računala, mobitele i sva ostala čuda tehnike da nema prirodnih znanosti. Trebali bismo moći odgajati djecu da budu znatiželjna te da se pitaju kako radi taj hladnjak iz kojeg su upravo izvadili Coca-colu prije nego su sjeli za igricu koju su razvili upravo prirodnjaci. Trebali bismo moći predstaviti našu znanost na zanimljiv način, ali oni koji rade pravu znanost i pritom uživaju, rijetko imaju vremena i pričati. Tehologija ide naprijed strašno brzo i mi na fakultetima trenutno školujemo studente za koje se niti ne zna čime će se baviti jer će doći do pregršt novih otkrića, a time i do potpuno novih radnih mjesta. A ako nije dovoljan razlog studirati ono što čovjek voli ili što će mu tijekom godina rada predstavljati najveće zadovoljstvo, činjenica da ćete npr. kao fizičar

“

Hrvatska se nalazi na samom dnu europskih zemalja po interesu za prirodne znanosti. Ne postoji svijest o važnosti temeljnih prirodnih znanosti, kako u javnosti tako i u političkim krugovima

uvijek imati posla, možda bi mogla prevagnuti.

Imate međunarodno znanstveno iskustvo; kako se to radi vani, prvenstveno u SAD-u, gdje je znanost sastavni dio kulture i biznisa?

Teško se uspoređivati sa SAD-om koji po tom pitanju prednjači i pred Europom. U SAD-u postoji svijest i u javnosti i među političarima da su prirodne znanosti iznimno bitne za napredak države, a ljudi koji se njome bave su vrlo cijenjeni. Mislim da bi svaki znanstvenik morao znati na popularan način ispričati čime se bavi, pogotovo ako je za svoj projekt dobio novce iz državnog proračuna. Javnost financira državni proračun i ima pravo znati na što se novac potrošio. Prvi korak mogao bi biti pisanje sažetka projekta tako da ga javnost razumije te ga staviti barem na web stranicu projekta.

“

Tehologija ide naprijed strašno brzo i mi na fakultetima trenutno školujemo studente za koje se niti ne zna čime će se baviti jer će doći do pregršt novih otkrića, a time i do potpuno novih radnih mjesta.

vide kako nema napretka hrvatske ekonomije niti istinskog izlaska iz krize bez razvoja gospodarstva, u kojemu osnovnu ulogu imaju znanost i tehnologija.

Koja je najpogodnija ciljana dobna skupina dječje populacije važna za popularizaciju i koji učenici unutar nje?

Do srednje škole djeca se često odluče kojim će se zanimanjem baviti. Možda ne znaju hoće li studirati francuski ili njemački, ali znaju da će studirati neki jezik, a ne, recimo, fiziku ili matematiku. Vrlo je često

obrazovanje i izazovi

Prilagoditi se 'Bolonji', ali uvažavajući tradiciju

Doc. dr. sc. Tonči Kursar: Bolonjski proces obrazovanja je s jedne strane demokratizacija, a s druge komercijalizacija visokog obrazovanja. I zbog tog komercijalnog aspekta, može doći do čudnih situacija – da doživljavate fakultet, koji plaćate, kao dućan u kojemu date novce i uzmete neki proizvod. No za razliku od dućana, na fakultetu vam se onda kaže: „Pa znate, i nije tako izvjesno da ćete dobiti svoj proizvod, tj. da ćete diplomirati...”

Doc. dr. sc. Tonči Kursar

RAZGOVARAO:
TOMISLAV ČIZMIĆ MAROVIĆ

Posljednjih godinu dana doc. dr. sc. Tonči Kursar s Fakulteta političkih znanosti Sveučilišta u Zagrebu proživljavao je nešto što se do nedavno činilo nezamislivim. Nakon nekoliko prijetnji u kojima se od njega tražilo da snizi kriterije na ispitima, čak je tri puta fizički napadnut, od čega dva puta premlaćen. Nakon posljednjeg napada, u prosincu, policija je konačno uhitila nasilnike – dosadašnja istraga ih dovodi u vezu sa studenticom koja višekratno nije uspjela položiti ispit na kolegiju Uvod u politologiju koji prof. Kursar drži na prvoj godini fakulteta. Od neučinkovitosti policije, još gori je bio savjet koji je prof. Kursar dobio s njihove strane – da bude blaži na ispitima! Također, javnost, posebice akademska zajednica, nije cijeli događaj osudila u dovoljnoj mjeri i na pravi način. Radi se, naime, o paradigmatškoj situaciji koja ne pokazuje samo kako netko može shvaćati studiranje, nego da vjerojatno postoje određene strukturalne pretpostavke koje navode na takvo shvaćanje, kao i na ideju da će to 'proći'. Sve navedeno bio je razlog za razgovor sa profesorom Tončijem Kursarom, a umjesto povoda napadu o kojem je već sve rečeno, razgovarali smo o strukturnim uzrocima – općoj komercijalizaciji obrazovanja, fakultetu koji nije više mjesto na koje dolaze samo oni koje zanima znanje, otežanim uvjetima studiranja, ali i predavanja te napetosti koju rađa prijelaz sa starog sustava na tzv. bolonjski način studiranja.

Kako je uopće moguće to što vam se dogodilo?

Moguće je jer je atmosfera bitno drugačija nego ranije – sami su se odnosi unutar fakulteta promijenili u odnosu na one od prije 10 ili 20 godina, i strukturno smo u

drugačijoj situaciji. Fakulteti više nemaju odgojnu i recimo ekskluzivnu funkciju i zapravo su samo jedan kotačić u lancu opće komercijalizacije, pa se napetosti koje se javljaju na standardnom tržištu, u ekonomskoj razmjeni prenose i na sveučilište.

Koliko je bolonjski proces ubrzao takvu preobrazbu?

Tzv. „Bolonja“ je s jedne strane demokratizacija, a s druge komercijalizacija visokog obrazovanja. I zbog tog komercijalnog aspekta, može doći do čudnih situacija – da doživljavate fakultet, koji plaćate, kao dućan u kojemu dadete novce i uzmete neki proizvod. No za razliku od dućana, na fakultetu vam se onda kaže: „Pa znate, i nije tako izvjesno da ćete dobiti svoj proizvod, tj. da ćete diplomirati...” Dakle, jedan dio napetosti može proizaći iz toga što se neki ljudi mogu zapitati zašto im se nameću, kad već plaćaju, još neki kriteriji. Dodatnu napetost stvara to što se Bolonjski proces provodi prilično stihijski – s jedne strane državi je u cilju, polazeći od ideologije 'društva znanja', da se na neki način omogući širokim narodnim slojevima ulaz na sveučilište, stjecanje određenih znanja i vještine kako bi bili što konkurentniji na tržištu. S druge strane, zbiva se korjenita izmjena uvjeta rada u visokom obrazovanju.

Na koje sve načine?

Iako je 'društvo znanja' moguće generalno pozdraviti, postoji i druga strana o kojoj je Jean-Francois Lyotard pisao još '79. godine u knjižici Postmoderno stanje, znakovita podnaslova 'Izveštaj o znanju'. On zapravo ispituje dalekovidno (polu)proročanstvo o postprosvjetiteljskom, raščaranom sveučilištu kojem upravo danas svjedočimo – kritički duh odnosno spekulativna legitimnost sveučilišta popušta i ono se sve više legitimira performativnošću usluga koje pruža kao obrazovna institucija. Zanimljivo je da Lyotard, primjerice, cjeloživotno obrazovanje, važnu kariku 'društva znanja', naziva pukim recikliranjem.

Govoreći sasvim konkretno, tzv. „Bolonja“ je svojevrsna demokratska revolucija što se tiče upisa: 2005./06., prve godine tog sustava, na FPZG-u je, primjerice, bilo 400-500 studenata na prvoj godini, dok se sada taj broj ustalio na 300-400, što je i dalje puno i stvara uvjete u kojima je jako teško raditi. Ukinula je i usmene ispite koji su nekad bili prevladavaju-

ći tip provjere znanja. Na razini na kojoj uglavnom radim (I. godina), usmeni se ispit pokazao nemogućim jer bi trebalo propitati nekoliko stotina studenata po roku. Usmeni ispiti tako gotovo nestaju, ne samo na preddiplomskoj nego i diplomskoj razini, a kako nemamo razvijenu tradiciju doktorskog studiranja, tek treba vidjeti što će se događati na toj razini.

Kako su se fakulteti snašli u novoj situaciji?

Različito. Cijela priča treba se promotriti i u svjetlu činjenice da su javna visoka učilišta ipak zadržala većinu svog nastavnog kadra. Postavlja se pitanje zašto – naravno da je privatna inicijativa razmjerno slaba u visokom obrazovanju (što ima svoje razloge), naravno da naš javni sektor nudi više slobode i sigurnosti radnog mjesta. Možda je važnije to što su određeni fakulteti, kad država već daje sigurniju, ali ne pretjerano atraktivnu plaću u uvjetima komercijalnog društva, djelomično izašli na tržište. Treba reći da to nije neprijeporno budući da je dijelom pripomoglo povećavanju broja upisanih. Dakle, mogućnost za dodatnu zaradu kojom bi se pomogli dohodci nastavnika i zaposlilo novo osoblje te honorarni profesori, iskoristila je većina fakulteta pa i naš. Danas je na Zapadu vrlo raširena pojava da je većina osoblja na fakultetima zaposlena honorarno, a samo 27% stalno (SAD), dok je prije nekoliko desetljeća taj odnos bio 60 prema 40% u korist stalno zaposlenih. Može se pretpostaviti da će uslijed komercijalizacije obrazovanja, taj vrlo izražen trend, pojačan krizom, polako zahvatiti i naše fakultete.

Zbog opće komercijalizacije, ili usprkos njoj, koliko je u novoj situaciji važno inzistiranje na kriterijima od strane profesora?

Čitav sustav visokog obrazovanja počiva na poštivanju kriterija. Na Fakultetu političkih znanosti prilagođavamo se novom sustavu, ali uvažavajući elemente naše tradicije. Tako i dalje naglašavamo da je prva godina izazov studentima, sustav treba biti taj koji ih tjera da od sebe daju najbolje. Bolonjski je sustav, koji mnogo duguje anglosaksonskoj tradiciji, mišljen drukčije – da ulazni ispiti za sveučilište (državna matura, u perspektivi) budu prvi i jedini rigorozni filter, a kad ste jednom unutra, sustav vas sam tjera dalje. No, mislim da svaki fakultet tre-

Smatrate li opravdanim studentski zahtjev za potpuno javno financiranim obrazovanjem?

Ako se na studentski zahtjev za besplatnim obrazovanjem gleda iz perspektive jednakosti odnosno jednake dostupnosti, on ima smisla. Međutim, on je vrlo dvojben razmotrimo li što bi se dugoročno moglo dogoditi javnim sveučilištima. Taj bi zahtjev u perspektivi mogao urušiti javno visoko obrazovanje jer bi privatne institucije mogle pokupiti bolje profesore i na taj način zahtjev studenata za čistim javnim obrazovanjem učiniti besmislenim. Iako naše visoko javno obrazovanje ponekad izgleda kao neko javnog-privatno partnerstvo, što izaziva nemale kontroverze, treba biti oprezan oko pitanja besplatnog obrazovanja, budući da su fakulteti komercijalizacijom svojih usluga, često samo dopunjavali nedovoljna javna sredstva za svoje funkcioniranje. Iako je to dijelom proizvelo sve skuplje studije – na što su studenti i reagirali – s druge je strane utjecalo na očuvanje profesorske i istraživačke jezgre na javnim fakultetima. Dakle, ako bi čitavo javno obrazovanje bilo besplatno, a država ne bi mogla omogućiti relativno pristojnu razinu dohotka i opreme istraživačima i profesorima, onda bi se moglo dogoditi da naši javni fakulteti postanu neka vrsta obrazovnih ubožnica, odnosno 'community collegea'.

Treba li na društvenim fakultetima zadržati neki oblik usmenog ispitivanja?

Moje je mišljenje da usmeni ispiti ne bi trebali potpuno nestati, no oni su zaista sve manje prilagođeni logici sustava. Smatram da tzv. „Bolonja“ kao filozofija, odnosno sustav razmišljanja, obrazovanja i uređenja odnosa koji teži objektivizaciji i kvantifikaciji, ne podnosi usmeni ispit. Treba podsjetiti da je čitava „Bolonja“ inspirirana anglosaksonskim, odnosno američkim načinom obrazovanja, u kojem nemalu ulogu imaju eseji. To je vrsta izražavanja koja se kod nas javlja na višim godinama studija, gdje bi to trebao biti temeljni način izražavanja i provjere znanja. Naši društveni fakulteti nisu dosad polagali mnogo pažnje na ono što se zove 'academic writings' i na FPZG-u – na žalost – još uvijek nije uspostavljena ta vrsta kolegija na prijediplomskoj razini, što je objektivna prepreka i slabost sustava.

ba imati neki svoj trade-mark, neku vrstu intelektualnog izazova. Studenti su, naravno, često više zainteresirani za 'prohodnost', a manje za neku vrstu supstancijalnog ulaženja u stvari, što je legitimno toliko dugo dok se točno odrađuju obaveze. Kažem legitimno jer svi, u krajnjoj liniji, djelujemo u sustavu ciljeva i sredstava. Ne možemo se tako do kraja prepuštati tradicionalnom stavu da je znanje samo sebi svrha, iako je to bilo otprilike tako shvaćeno dok sam ja studirao. No, i dalje ima jednako sjajnih studenata, nezaboravnih osoba, oduševljenih otkrivanjem novoga, koji uživaju u otkrivanju poveznica i znaju da mogu znanjem profitirati, i koji nam daju mnogo poticaja za rad.

Zadaca FPZG-a?

Ovo je još uvijek jedini fakultet političkih znanosti u Hrvatskoj, pa smo mi jedna vrsta čuvara kvalitete politologije – to je naša nacionalna zadaća, ali u okvirima novog poretka stvari, a to je posvemašnja europeizacija. Našu strategiju trebamo prilagoditi tom novom kontekstu u kojem postoji interes za onim što se na FPZG-u predaje i istražuje. Treba se dakle pozicionirati u prostoru koji više nije obrazovni, istraživački i politički prostor samo nacionalne države, nego je to čitav europski prostor. To je nemali izazov.

Splitski studentski grad ili mogućnost „otoka znanja“

Preizgrađenost kampusa kritizirao je poveći broj arhitekata naglašavajući kako kampusu nedostaje javnih prostora, društvenih i kulturnih sadržaja-poligona gdje će studenti oštriti svoj um i pomalo stvarati dugo prizivano društvo znanja. No možda je upravo u toj visokoj koncentriranosti fakulteta na jednom mjestu najveći potencijal našeg kampusa, koji introvertiran i odsječen od grada, poprma karakter kakvog „otoka znanja“, prostora na kojem se može stvoriti plodno tlo za sve one pozitivne strane Bolonjskog procesa koje su dosada izostajale.

PIŠE:

FRANE DUMANDŽIĆ*

Priča o splitskom visokoškolskom kampusu započinje otprilike pred četrdesetak godina kao dio velikog urbanističkog natječaja koji je planirao novi grad istočno od centra, grad koji se protezao od južnih klifova nad morem sve do suburbanih kuća Visoke. Upravo je na tim sjevernim granicama, na 24 hektara, zamišljeno središte splitske akademske budućnosti. Četrdeset se godina čekalo na početak realizacije kampusa u cijelosti. Naposljetku, broj planiranih fakulteta se povećao, samim time i broj studenata, i Split je preko noći postao studentski grad. Planeri koji su krojili izgled istočnog ruba grada vjerojatno nisu mislili kako će jednom upravo ta rubna zona na vrhu njihovih planova postati jednom od najvažnijih žarišnih točaka grada. U međuvremenu, zonski urbanizam je izašao iz trenda pa se samim time i postavlja pitanje o opravdanosti odluke da se svi splitski fakulteti grupiraju na istom mjestu. Ono je, u stvari, dio šireg, ključnog pitanja kvalitete; može li već nabujalo splitsko Sveučilište konkurirati jednom zagrebačkom; kako veliki kvantitativni rast dostići kvalitativnim?

Specifičnosti

Splitski je kampus pozicioniran između četiri važne gradske prometnice, udaljen desetak minuta vožnje od centra grada relativno dobrim autobusima s lošim vozačima. Upravo je ta linija javnog prijevoza jedna od najprometnijih u gradu, s obzirom da vodi od centra prema četiri srednje škole, četiri fakulteta, knjižnici, đlačkom domu, nekih četrdesetak tisuća stanovnika istočnog dijela Splita i nazad. Kampus je specifičan po svom polo-

žaju: leži na stepenastom terenu nagnutom prema jugu, zatvoren u omču važnih gradskih prometnica, gotovo bez ikakve pješačke veze s okolicom, izuzev mosta preko Ulice Matice hrvatske, koji još čeka da iskoči s papira u tjelesnu izvedbu od čelika i betona. Taj je most dio tzv. Sveučilišne ulice, paralelne s antičkim cardom, koja započinje na stijenama uz more, a završava na jednom pješačkom prijelazu Vukovarske ulice. Ta bi os trebala unutar samog kampusa biti glavna pješačka veza i tako konačno dobiti na

svojoj važnosti. Broj fakulteta u odnosu na plan star 40 godina je znatno porastao. Tako bi kampus trebao brojati 9 fakultetskih zgrada, knjižnicu, studentski dom te ostale sadržaje u vidu sportskih objekata i terena, zgrade rektora, kapelice i u međuvremenu izgrađenih stambenih zgrada, kuća za ratne veterane te laboratorija IGH. Ovakvu je preizgrađenost kritizirao poveći broj arhitekata naglašavajući kako kampusu nedostaje javnih prostora, društvenih i kulturnih sadržaja-poligona gdje će studenti oštriti svoj um i pomalo stvarati dugo prizivano društvo znanja. No možda je upravo u toj visokoj koncentriranosti fakulteta na jednom mjestu najveći potencijal našeg kampusa, koji introvertiran i odsječen od grada, poprma karakter kakvog „otoka znanja“, prostora na kojem se može stvoriti plodno tlo za sve one pozitivne strane Bolonjskog procesa koje su dosada izostajale.

Potencijali

Gustu izgrađenost možemo shvatiti kao veliki potencijal za generiranje mobilnosti među fakultetima – možda najbolje strane „Bolonje“ – na koju već dugo vremena čekamo. Mala udaljenost među

fakultetima olakotna je okolnost da student izborni predmet sluša na susjednom fakultetu, te se kasnije vrati na ostala predavanja na matičnom fakultetu. Također, uzimajući u obzir cjelodnevni boravak na fakultetima i česte provjere znanja, blizina knjižnice, velikog broja menzi i sportskih sadržaja svakako idu u prilog činjenicama koje Bolonjski proces stavlja pred nas. Ulogu javnog prostora kao medija gdje se dobijaju informacije i mijenjaju iskustva u nekim bi dijelovima mogao preuzeti virtualni prostor koji već neko vrijeme, preko aplikacija kao što su Facebook, Myspace, Twitter itd., tiho odvlači mlade sa sportskih terena i iz kafića. Studentski web portal s virtualnom skriptarnicom i forumom gdje bi mogli doći do podataka i materijala vrlo je lako stvoriti, samo je pitanje koliko će to studenti prepoznati. Mislim kako smo upravo mi studenti najvažnija karika splitskog Sveučilišta, karika koja bi trebala potencijale kampusa pretvoriti u stvarnost. Umjesto da se očekuju odluke rektora i financijske injekcije Ministarstva, studenti bi trebali iskoristiti najmoćniji alat koji imaju kako bi unaprijedili kampus – znanje! A nije da problema nema: loša suradnja studenata, nepostojanje vizualnog identiteta i odgovarajućeg imena kampusa (ipak to nije više vojno vježbalište), nedostatak urbane opreme, studentskog glasila, društvenih i sportskih događanja, stručnih radionica,... sve je to moguće riješiti uz suradnju studenata, bez velikih investicija i angažmana. Zvuči nemoguće? Komparatisti i dizajneri zajedno rade časopis, FESB-ovci i „vizualci“ web portal, arhitekti i umjetnici urbanu opremu i logo...I nije tako nemoguće, zar ne? Možda je samo potrebna početna iskra koja bi zapalila taj zbijeni kampus i rasplamsala ga u pravi studentski grad. U naš mali „otok znanja“.

***student prve godine Diplomskog studija arhitekture**

financiranje znanstvenih projekata

„Svima po malo, a nikome dovoljno“

Piše:
JERKO MARKOVINA*

Promatrajući politiku financiranja znanstvenih projekata od strane države, moglo bi se reći da je znanstveni projekt poput mišljenja – svatko ga ima. Prema podacima Ministarstva znanosti, trenutno se u Hrvatskoj radi na čak 2309 znanstvenih projekata. Iako ovaj broj na prvi pogled može izgledati kao podatak kojim bi se mnogi ministar znanosti rado pohvalio i koji bi upućivao na plodnu znanstvenu produkciju u Hrvata, on zapravo otkriva potpuni trijumf kvantitete nad kvalitetom, proizašao iz dosadašnjeg sustava financiranja znanstveno istraživačkog rada, u kojem je relevantnost znanstvenog projekta i njegov originalni doprinos napretku znanosti na posljednjem mjestu.

20 tisuća godišnje po projektu

Projekti se uglavnom prijavljuju kako bi se preko njih zaposlilo znanstvene novake – vođenje znanstvenog projekta uvjet je za zapošljavanje znanstvenih novaka – i dobilo određena novčana sredstva od države. Ta sredstva u apsolutnom iznosu nisu zanemariva – za 2010. godinu je za tu svrhu u državnom proračunu predviđeno oko 126 milijuna kuna. Međutim, kad tu masu novca podijelimo na 2300 tekućih projekata, za svakog od njih izdvaja se oko 55.000 kuna, a ako znamo da svaki projekt traje najmanje tri godine, onda godišnji iznos koji se isplaćuje za rad na nekom znanstvenom projektu iznosi oko 20.000 kuna. Naravno, ovo je vrlo grubi izračun, ali daje naznake o neracionalnom trošenju velikih proračunskih sredstava jer ozbiljan rad na projektima, posebice onima koji zahtijevaju posebnu opremu i materijal, podrazumijeva mnogo veće izdatke. U sustavu koji se vodi principom „svima po malo, a nikome dovoljno“ ni rezultati ne mogu biti puno drugačiji – svi će istražiti ponešto, imati će referencu u životopisima, zaposlit će pokojeg novaka, ali pravih znanstvenih rezultata u pravilu neće biti.

Praćenje kvalitete – nemoguća misija

Osim načina financiranja, problemi postoje i u praćenju rezultata odobrenih projekata. Uz najbolju volju, praćenje uspješnosti i racionalnog trošenja odobrenog novca za 2300 projekata je veliki pothvat za službe Ministarstva. Samo čitanje tolikog broja stručnih i financijskih izvješća koje su voditelji dužni svake godine podnijeti je ogroman posao. Još kad bi se zahtijevalo da se svako izvješće kritički ocijeni i utvrdi postoji

Preko 2300 znanstvenih projekata koje Ministarstvo znanosti trenutno financira broj je koji se ne može recenzirati, provjeravati, ali ni adekvatno financijski pratiti. Jedan dio projekata zasigurno zaslužuje potporu, no postoji i velik broj onih kod kojih se novac jednostavno baca u vjetar, jer ne rezultiraju očekivanim uspjehom. Da bi državno financirani sustav znanstveno-istraživačkog rada funkcionirao, potrebno ga je što prije riješiti socijalno-populističke komponente u vidu principa da baš svi moraju dobiti nešto. Potrebna je određena doza političke hrabrosti da netko s pozicije odlučivanja napravi preokret i kaže kako od sada državni novac ide samo onima koji prema dobro definiranim kriterijima to zaslužuju. No, ako želimo izvrsnost, onda tu izvrsnost treba poticati, ali i zahtijevati.

Uz najbolju volju, praćenje uspješnosti i racionalnog trošenja odobrenog novca za 2300 projekata je veliki pothvat za službe ministarstva

li znanstveni napredak, nekakav vrijedan rezultat, onda to postaje nemoguća misija. Stoga, praćenje kvalitete izvedbe odobrenih projekata na kraju se svodi na najgrublju procjenu radi li se na projektu ili ne, dok je o samoj kvaliteti rada, najvažnijoj stavci cijele priče, vrlo teško nešto zaključiti.

Zapravo, cijela priča o znanstvenih projekata vrlo je slična problemu s financiranjem studentskih školarina. Ako na trenutak zanemarimo diskutabilno pravo na besplatno obrazovanje, činjenica je da je udio onih koji diplomiraju na našim fakultetima porazno nizak (oko 40%) i da je novac uložen u onih 60% koji

nikada ne završe fakultet zapravo bačen u vjetar. Slična je stvar i sa znanstvenim projektima. Jedan dio zasigurno zaslužuje potporu, no postoji i velik broj onih kod kojih se novac jednostavno baca u vjetar, jer ne rezultiraju očekivanim uspjehom. I tako se ogroman državni novac, kojeg svi uplaćujemo u državnu blagajnu očekujući da se njime pametno upravlja, nediskriminativno i neracionalno troši.

Nužna doza političke hrabrosti

Velika prepreka racionalizaciji trošenja državnog novca i ulaga-

nju samo u perspektivne projekte i studente je percipirani elitizam i socijalna neosjetljivost takvog pristupa. Potrebna je određena doza političke hrabrosti da netko s pozicije odlučivanja napravi preokret i kaže kako od sada državni novac ide samo onima koji prema dobro definiranim kriterijima to zaslužuju. Kriteriji ne moraju biti 'svemirski' visoki, niti se mora od svakog projekta tražiti otkriće za Nobela, a od svakog studenta diploma u roku sa samim peticama; ipak, makar kakvi kriteriji bili bi pomak u pravom smjeru u odnosu na današnji, gdje je dovoljno proći

prijamni ispit ili ispuniti imalo pismenu prijavu projekta.

Prilagoditi i primijeniti recepte EU

Da bi državno financirani sustav znanstveno-istraživačkog rada funkcionirao, potrebno ga je što prije osloboditi socijalno-populističke komponente u vidu principa da baš svi moraju dobiti nešto. Ako želimo izvrsnost, i u studiranju i u znanosti, onda tu izvrsnost treba poticati, ali i zahtijevati. Uzmemo li ponovo onih predviđenih 126 milijuna kuna i raspodijelimo ih na nekoliko stotina izvrsnih, umjesto na tisuće osrednjih znanstvenih projekata, postigli bismo konkretne pomake. Prvo, odabrani projekti dobili bi puni iznos financiranja, a ne umanjen kako je do sada bila najčešća praksa – skuplji i ambiciozniji projekti nisu mogli biti financirani u cijelosti jer ne bi ostalo dovoljno za raspodjelu ostalima. Drugo, zbog manjeg broja odobrenih, olakšao bi se proces praćenja uspješnosti projekata. Treće, potakla bi se kompetitivnost unutar znanstvene zajednice – imati znanstveni projekt postala bi stvar prestiža i pokazatelj znanstvene izvrsnosti, a na taj način bi i proces prijave zahtijevao bolju pripremu. Četvrto, potaknula bi se suradnja među znanstvenim ustanovama, posebno interdisciplinarna suradnja, gdje bi veći broj institucija mogao prijaviti zajednički, veći projekt koji bi uključivao razne profile stručnjaka. Na kraju, bilo bi dobro proces znanstveno-istraživačkog rada na projektima odvojiti od procesa zapošljavanja znanstvenih novaka. Napredovanje u znanosti za novake može se ostvariti i pratiti objavljivanjem znanstvenih radova i sudjelovanjem u drugim istraživačkim djelatnostima i projektima i ne bi trebala nužno biti vezana uz projekte Ministarstva. Glavni cilj trebao bi biti da se znanstveni rad na projektima čim više rastereti od formalnih zahtjeva koji ga mogu usporavati ili onemogućavati.

Smjernice su već sada dostupne uvidom u financiranje projekata u EU, gdje se upravo inzistira na navedenim temeljnim postavkama – interdisciplinarnost, izvrsnost, kompetitivnost. Put do odobrenja EU znanstvenog projekta nije lagan, proces vođenja i praćenja uspješnosti je iscrpan, ali jednom dobiveni projekt je nagrađen obilnim i dostatnim financijama, čime se povećavaju šanse za uspjeh. Recepti postoje, treba ih samo prilagoditi i primijeniti uz uvjet da se iz tog procesa što više isključi politika i kupovanje mira u kući zajedničkim novcem svih poreznih obveznika.

*** mr. sc. Jerko Markovina znanstveni je novak na Agronomskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu**

Političarski pristup problemu

Godine 2006. godine krenuo je prvi ciklus odobravanja znanstvenih projekata prema novim pravilima koje je osmislio bivši ministar Primorac. Bilo je obećano da će se smanjiti stopa odobrenih projekata kako bi se potaknula znanstvena izvrsnost, a najavljene su i međunarodne recenzije svih prijava. Obje su ideje hvale vrijedne, no pokazalo se da je usprkos njima, velika većina prijava ipak prihvaćena, a mnoge nisu poslane na recenziju stranim stručnjacima, vjerojatno zbog nedostatka novca. Političarski pristup problemu – dati prava što većem broju korisnika koji će sutra možda to nagraditi glasom na izborima – rezultira onim što danas imamo. Država ulaže ogromna sredstva u studente i znanstvene projekte, a pritom se ne možemo pohvaliti velikim znanstvenim dosezima ili povećanjem broja visoko obrazovanih pojedinaca. U situaciji kada si baš ne možemo priuštiti rasipnost, sva ulaganja trebalo bi racionalno usmjeriti tamo gdje su šanse za uspjeh i povrat investicija najveće – u perspektivne mlade ljude i obećavajuće znanstvene projekte i ideje.

Bolonjska reforma - dio globalnog degradiranja procesa stjecanja znanja

Ostvarenje ideala "znanje-imanje": znanje prestaje biti vrijednost stjecana radi općedruštvenog i kulturnog napretka i postaje instrumentom uslužnih djelatnosti. Nužna posljedica takvog smjera donošenja politikâ je i selekcija vrstâ znanja koja se želi posjedovati. Potrebe tržišta ne preklapaju se s civilizacijsko kulturnim potrebama društva

Usprkos brojnim tekstovima o reformi visokog školstva u Hrvatskoj rijetko koji Bolonjskoj reformi pristupa iz šire socijalne perspektive, odnosno iz perspektive pojedinaca kojima pristup visokom obrazovanju nije jednostavan. Najčešće su to pojedinci koji ne dolaze iz velikih gradova, pojedinci iz brojnijih obitelji, ili pojedinci s prosječnim i/ili ispodprosječnim obiteljskim primanjima. Bolonjska reforma nije ni zamišljena kao socijalno osjetljiv projekt. Ona je prvenstveno stvorena i provodi se radi unifikacije europskog tržišta rada što znači jedinstven obrazovni sustav na europskoj razini, jedinstvene svjedodžbe i diplome pa tek onda jedinstveno tržište rada. Pri ujednačavanju svega nabrojenoga polazišna perspektiva je poboljšavanje sustava visokog obrazovanja kako bi funkcionirao što skladnije s tržištem rada. Jedan od osnovnih nusprodukata reforme su prvostupnici.

Podređivanja znanja i obrazovanja tržištu rada

Prvostupnikom se postaje nakon završenog prvog visokoobrazovnog ciklusa koji traje 6 ili 8 semestara. Upravo u ovom dijelu skrivena je instrumentalizacija europske reforme visokog obrazovanja za svrhu komercijalizacije, odnosno podređivanja znanja i obrazovanja tržištu rada. Ciklički sustav obrazovanja primjenjuje se od potpisivanja Sorbonske deklaracije 1998. godine. Prema njemu postoje tri visokoobrazovna stupnja: preddiplomski, diplomski i poslijediplomski studiji. Obrazovanje stečeno na pojedinom stupnju izražava se u svjedodžbama, diplomama i doktoratima. Svaka od tih isprava treba eksplicitno sadržavati stečene kompetencije, kvalifikacije, vještine i znanja; brzinu usvajanja istih i postotak usvojenosti (ocjene). Zanimljivo je pritom da prvi odnosno prvostupnički ciklus završava samo stjecanjem kompetencija i vještina te je usmjeren na primjenu. Služi kao temelj za stjecanje diplome. Kompetencije su skup znanja, vještina i kompetencija u užem smislu, a vještine skup primjene znanja i upotrebe propisanih načina rada u izvršenju zadaća i rješavanju problema. Kvalifikacija je formal-

ni naziv za skup kompetencija određenih razina koja se dokazuje javnom ispravom koju izdaje nadležna ustanova.

Kontroverzna kategorija prvostupništva

Sve ovo znači brisanje razlika između srednje, više i visoke stručne spreme. Uloga Bolonjskog procesa u komercijalizaciji obrazovanja eksplicira nam se na europskoj razini. Ciklički sustav primjenjuje se u različitim europskim zemljama, a od 2005. i u Hrvatskoj, producirajući pritom potpuno sivu kategoriju visokoobrazovne i teško zapošljive radne snage, prvostupnika. S obzirom na definiciju prvostupništva kao prakse i primjene vještina određene s obzirom na razinu visokog obrazovanja, moglo bi se reći da je u Hrvatskoj to ono što je nekad bila viša stručna sprema koju se stjecalo po uspješnom izlasku s veleučilišta, no prvostupnici mogu biti i sveučilišni, pri čemu njihove kvalifikacije ostaju nedefinirane, a prvostupnici prepušteni vlastitom snalaženju i kreativnosti pri zapošljavanju. U tako brisanom prostoru izgledno je zapošljavanje prvostupnika na radna mjesta koja zahtijevaju visoku stručnu spremu s osnovicom plaće srednje stručne spreme. Više nema podjele na srednju, višu i visoku stručnu spremu, već se razina obrazovnih stupnjeva numerira brojkama 5,6,7,8. Pitanje koeficijenta prema kojima će pojedini stupanj biti plaćen problem je o kojem se još ne priča. Pretpostavka je da će biti potrebno mijenjati i zakone o radu, ukoliko se ne misli poslodavcima ostaviti na slobodnu volju plaćanje obavljenih poslova. Da je prvostupništvo kontroverzna kategorija pokazuje i činjenica da je dosada jedino Irska donijela Nacionalni kvalifikacijski okvir, kao i to da se usprkos tome, nijedna

zemlja nije osjetila pozvanom dogoditi uvođenje cikličkog visokoobrazovnog sustava do regulacije kvalifikacija.

Ulaganje u tržišno isplative struke

Bolonjska reforma je dio globalnog degradiranja procesa stje-

canja znanja u visokoobrazovnom sustavu jer zadire u proces stjecanja znanja na način da čini znanje bitnim onoliko koliko je to tržišno isplativo. Znanje prestaje biti vrijednost stjecana radi općedruštvenog i kulturnog napretka i postaje instrumentom uslužnih djelatnosti. Nužna posljedica takvog smjera donošenja politikâ je i selekcija vrstâ znanja koja se želi posjedovati. Potrebe tržišta ne preklapaju se s civilizacijsko kulturnim potrebama društva. U tržišno isplative struke se više ulaže, humanistika na primjer nije jedna od takvih grana, stoga se proces komercijalizacije visokog

obrazovanja na svjetskoj razini može iščitavati i u brojevima ukinutih i smanjenih humanističkih odsjekâ odnosno strukâ na pojedinim sveučilištima.

Pomak fokusa od procesa stjecanja znanja na rezultat obrazovanja

Isti negativni trendovi na razini donošenja politikâ u visokom obrazovanju događaju se u Hrvatskoj, Europi i svijetu, stoga se ne može reći da je problem komercijalizacije visokog obrazovanja sadržan u provedbi Bolonjske reforme. Univerzalan je pomak fokusa od procesa stjecanja znanja, na rezultat obrazovanja. Pri tome prenošenje i stjecanje znanja više nisu prioriteti, znanje više nije centralni pojam prema kojemu se sustav oblikuje, već prioritetima postaju brzina stjecanja kompetencija i njihova iskoristivost na tržištu. Kompetencije, vještine, kvalifikacije i znanje su operativni pojmovi oko kojih se grade tekstovi deklaracija koje potpisuju ministri zemalja potpisnica Bolonjske deklaracije. Na temelju tih deklaracija donose se zakonski i podzakonski akti čija primjena i provedba osigurava provedbu načela usuglašanih na europskoj razini. U praksi to zapravo znači opširno, no često i sakato prepisivanje i primjenjivanje zakona koje zatim treba godinama mijenjati i usklađivati sa specifičnim potrebama zemlje.

Nejednak pristup obrazovanju s obzirom na ekonomsku moć

Među svim ostalim što komercijalizacija visokog obrazovanja znači za pojedine skupine već uključene u sustav visokog obrazovanja, ona za društvo znači nejednak pristup obrazovanju s obzirom na ekonomsku moć. U zadnjih pola stoljeća opći je svjetski trend povećanje broja studenata, no to u većini slučajeva ne znači izjednačavanje startnih pozicija, već još veću razliku po izlasku iz sustava. U većini zemalja situacija je takva da studenti slabije ekonomske moći s fakulteta izlaze s minusima i kreditima koje tek trebaju početi otplaćivati.

U reformama visokog obrazovanja socijalna dimenzija sve je nevidljivija, a socijalni principi postaju anakronizmi nekih ugaslih vremena.

Andrea Milat, objavljeno na **H-alteru** 11. siječnja 2010. i preuzeto sa stranice slobodnifilozofski.com

Europski kvalifikacijski okvir – ove godine

Europski kvalifikacijski okvir trebao bi regulirati ponudu radnih mjesta s obzirom na stečenu obrazovnu kvalifikaciju. Hrvatski nacionalni kvalifikacijski okvir trebao bi biti dodirna kategorija, filter, koji omogućava prijelaz iz visokog obrazovanja k zapošljavanju usklađujući kvalifikacije stečene diplomama i tržište rada, odnosno čini kvalifikacije i kompetencije (diplome) prepoznatljive tržištu rada. Kako je zadani cilj stvaranje jedinstvenog europskog tržišta rada, stupanj obrazovanja postignut nakon svakog obrazovnog ciklusa treba odgovarati europskom tržištu rada odgovarajućom razinom kvalifikacije. Nacionalni kvalifikacijski okvir je određen europskim kvalifikacijskim okvirom čije donošenje također još uvijek nije gotov proces. Rok za oba je 2010. godina.

američka sveučilišta

Uzeti, sve što ti obrazovanje pruža!

PIŠE:
**SAGITA MIRJAM
SUNARA***

U Sjedinjene Američke Države doputovala sam početkom siječnja; semestar ću provesti na Sveučilištu u Delawareu prateći program dodiplomskog i poslijediplomskog studija na jednoj od najprestižnijih visokih škola za restauraciju u svijetu. Nastavnici koji vode ovaj studij sudjelovali su u restauraciji Rembrandtove Noćne straže, Van Goghovih Iriisa i nacrtu američke Deklaracije nezavisnosti. Jedan od njih je i čuveni Richard Wolbers, biokemičar koji je u posljednjih dvadeset godina napravio pravu revoluciju u području čišćenja umjetničkih slika. Prve radne tjedne provela sam u Istraživačkom centru Louise duPont Crowninshield koji pripada Muzeju Winterthur. Ova ustanova ima jedan od najvećih i najbolje opremljenih analitičkih laboratorija u Americi i šest vrhunskih restauratorskih radionica. Tu se održava nastava za studente poslijediplomskog magistarskog i doktorskog studija restauracije.

Nastava cijele godine jednakim tempom

Za poslijediplomce ne postoje je-senski i proljetni semestar; nastava se odvija jednakim tempom cijele godine, čak i ljeti, kada moraju obavljati praksu. Dok su jutro rezervirana za predavanja, poslijepodne se održavaju vježbe. Prva mi je novost bila to da studenti tijekom tri ili četiri tjedna intenzivno prate nastavu iz jednog kolegija i nakon toga odmah polažu ispit. Svaki kolegij ima nositelja, ali predavanja drže i drugi profesori, obrađujući temu s različitim aspektima. Primjerice, u sklopu kolegija o restauriranju fotografija za katedrom se smjenjuju restauratori, preventivni konzervatori, kemičari i kustosi. Teme njihovih predavanja raznolike su, od konkretnih zahvata na umjetninama do me-

Stipendistica Junior Faculty Development programa i viša asistentica na Odsjeku za konzervaciju-restauraciju UMAS-a za Universitas piše o prvim dojmovima iz Sjedinjenih Američkih Država.

Put do ulaznog trijema najstarije zgrade na kampusu Sveučilišta u Delawareu, Old College Hall-a, popločan je opekama s imenima donatora, a ako su bili studenti ovoga Sveučilišta, i s godinom diplome i titulom

hanizama propadanja gradbenih materijala. Znanje koje studenti ovako steknu čini mi se potpunije i zaokružnije.

Iako svaki nastavnik ima svoj "stil" predavanja, na prvom će satu obično upoznati studente s planom i programom predmeta. Sustav ocjenjivanja detaljno je razrađen: točno se zna koliki postotak ocjene "otpada" na usmeni ispit, a koliko bodova donosi dobro napisan seminarski rad. U uvodu skripte za kolegij Napredne analitičke tehnike, koji slušaju poslijediplomci na drugoj godini studija, profesor napominje kako svaki student mora održati prezentaciju svog semestarskog projekta i biti spreman na petnaestominutnu raspravu o svom radu.

"Vaša sposobnost vođenja rasprave o Vašem znanstvenom radu i rado-vima Vaših kolega na informiran i uljudan način," piše on, "bitna je osobina svakog zrelog stručnjaka."

Studenti – aktivni sudionici nastavnog procesa

Očekivanja su velika, a studenti su ih od prvoga dana itekako svjesni. U rasporedu predavanja redovito se navodi literatura koju moraju pročitati prije sata. Iako po "domaćim radovima" i blic-ispitima programi američkih studija podsjećaju na programe naših srednjih škola, kontinuirani rad i dobra priprema za svaki nastavni sat čine

američke učionice puno življima od hrvatskih. Ovdje studenti nisu pasivni slušači, već aktivni sudionici nastavnog procesa. Prevladava mišljenje da se takav odnos američkih studenata prema radu treba pripisati činjenici što ih većina plaća svoje obrazovanje. To nije u potpunosti točno. Ovaj poslijediplomski studij, primjerice, u cijelosti pokriva troškove školarine svojih studenata. Netko će možda reći da ih motivira to što im se aktivnost na satu ocjenjuje, ali isto vrijedi i za naše fakultete. Pa što je to onda, što ih potiče da se toliko trude? Rekla bih, spoznaja da u obrazovanje ulažu znatnu količinu svoga vremena, a vrijeme se u ovoj zemlji jako cijeni. Nadalje, kod Amerikanaca se odmalena njeguje i potiče znatiželja, a ona je za učenje neophodna. Još je jedan faktor uključen u priču o motiviranim studentima, a to su angažirani nastavnici.

Nastavnici – obrazovatelji i odgajatelji

Nastavnici na američkim sveučilištima imaju dva zadatka: obrazovati i odgojiti. Želja im je da studenti rastu kao stručnjaci, ali i kao ljudi, spoznavajući sebe i učeći o drugima. Čini mi se da se kod nas ne stavlja toliki naglasak na "ljudsku" dimenziju obrazovanja, možda zato što običavamo misliti kako je to zadatak naših prethodnika, nastavnika u srednjoj i učitelja u osnovnoj školi, ili, napokon, samih roditelja. Tipični američki nastavnici u uvodnom predavanju obično ispričaju nešto o sebi: gdje su stekli naobrazbu, kakvo im je radno iskustvo, što ih je privuklo struci. Neki će otvoreno govoriti i o vrlo osobnim iskustvima, poput bolesti ili gubitka bliske osobe. Kako bi vas potakli na razmišljanje i probudili u vama radoznalost, često će u svoja predavanja "ubaciti" neku poslovicu ili citat.

Nastavni je proces dvosmjerna ulica pa se i od studenata očekuje

da znaju objasniti zašto su tu. U fascikli s promidžbenim materijalima poslijediplomskog studija restauracije u Delawareu dobila sam papire s kratkim životopisima svih studenata. Tih nekoliko rečenica u kojima iznose svoje motive za upis i nabrajaju područja interesa, jasno daje do znanja da se tu nisu našli slučajno te da su spremni uzeti sve što im fakultet pruža.

Snažne veze s bivšim studentima

Najstarija zgrada na kampusu Sveučilišta u Delawareu je Old College Hall. Put koji vodi od ograde do ulaznog trijema popločan je opekama, a na svakoj je ime donatora i, ako je bio student ovoga sveučilišta, godina diplome i titula. Tik do Old Collegea smješten je Ured za odnose s alumnima. Na svojoj web stranici pozivaju studente završnih godina da daju novčani prilog i tako pokažu zahvalnost za ono što im je Sveučilište pružilo, "poštujući tradiciju i stvarajući naslijeđe". I studenti u ovome vide interes: što više novca sveučilište godišnje primi, viša će mu biti pozicija na nacionalnoj ljestvici, a time veća vrijednost njihove diplome.

Veze sveučilišta s bivšim studentima općenito su jake, ne samo zbog novca. Bivši studenti pomoći će sadašnjima da nađu mjesto za obavljanje prakse, pružit će im koristan savjet, uputiti ih na "prave" ljude. Ispred jedne učionice u istraživačkom centru u Winterthuru nalazi se karta Sjedinjenih Država na kojoj su pribadačama označena mjesta gdje su zaposleni diplomirani studenti ovoga programa. Pribadače su različitih boja, svaka označava jednu specijalizaciju: papir, slike, drvo, fotografije... Najvrjednije što čovjek odavde može ponijeti nije formalno znanje, već poznanstva i kontakti – to ostaje za cijeli život.

*** stipendist programa američke vlade za profesionalno usavršavanje nastavnog osoblja fakulteta i viših škola, Junior Faculty Development Program 2009. – 2010.**

Na karti na fakultetu pribadačama su označena mjesta gdje su zaposleni diplomirani studenti programa, svaka boja označava jednu specijalizaciju

Teško usporedivi obrazovni modeli. Ili ipak...?

Na orijentacijskom tečaju u Kansasu, gdje sam provela prvih nekoliko dana nakon dolaska u SAD, sveučilišni nastavnici pričali su nam kako moraju kontaktirati bivše studente i potencijalne donatore te tražiti od njih financijsku potporu. Dok na Starom kontinentu prevladava stav kako se profesori trebaju baviti isključivo predavanjima i brigu o novcu prepustiti nekom drugom, američka su sveučilišta odavno shvatila da se ne mogu osloniti isključivo na pomoć države. Najveći dio novca za izgradnju sveučilišta, nabavku opreme, financiranje projekata i stipendiranje studenata dolazi iz drugih izvora: zaklada, korporacija, privatnih donacija. A čiji je zadatak pisanje prijava za natječaje i traženje novih sponzora? Upravo nastavnika koji će te projekte voditi, nastavnika koji će raditi u novim laboratorijima i učionicama te čiji će najbolji studenti primati stipendije. Naravno, vrlo je teško uspoređivati europski i američki obrazovni sustav; napokon, socio-ekonomski okviri u kojima su se razvijali potpuno su različiti. Ipak, u vremenu u kojem je naša država suočena s brojnim ekonomskim izazovima, možda ne bi bila najgora ideja razmotriti neke od aspekata američkog modela visokog obrazovanja.